

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID

FÖRSVARET ÅR 1961

FÖRSVARETS SJUKVÅRDSSTYRELSE

STOCKHOLM 1962

INLEDNING TILL

**Hälso- och sjukvård vid försvaret / Försvarets sjukvårdsstyrelse.
– Stockholm, 1912-1970. - (Sveriges officiella statistik).**

Täckningsår: 1911-1969.

1911-1913: Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses underdåniga berättelse.

1914-1930: Hälso- och sjukvård vid armén.

**1931-1936: Hälso- och sjukvård vid armén samt flygvapnet /
Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ; Flygstyrelsen.**

**1937-1942: Hälso- och sjukvård vid armén och flygvapnet samt veterinärvård
vid armén / Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ;
Flygförvaltningen ; Överfältveterinären.**

**1943-1944: Hälso- och sjukvård vid försvaret och veterinärvård vid armén /
Försvarets sjukvårdsförvaltning; Överfältveterinären.**

**Från 1943 ingår även Hälso- och sjukvård vid marinen, som utkom 1911-
1942, i denna serie.**

1911-1936 ingår veterinärvård vid armén i ett särskilt avsnitt i denna serie.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 1,
Sundhetskollegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt,
1864-1912. - Sundhetskollegium ersattes 1879 av Medicinalstyrelsen.
Täckningsår: 1861-1910 = Ny följd 1-50.

Efterföljare:

Hälso- och sjukvård vid försvaret / Försvarets sjukvårdsstyrelse. – Stockholm :
1973–1975. – (Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1970/72-1973/74.

Veterinärvård vid armén / Överfältveterinären. – Stockholm : 1946-1957. –
(Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1945-1955.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II
publicerade t.o.m. år 1950 / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1960.
S. 163: Tab. 157. Militära sjukvården 1903-1947.

Hälso- och sjukvård vid försvaret. År 1961. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID

FÖRSVARET ÅR 1961

FÖRSVARETS SJUKVÅRDSSTYRELSE

STOCKHOLM 1962

OFFICIAL STATISTICS OF SWEDEN

PUBLIC HEALTH

HEALTH AND SICK CARE

IN THE ARMED FORCES IN 1961

**DEFENCE MEDICAL ADMINISTRATION
SERVICE**

STOCKHOLM 1962

KUNGL. BOKTRYCKERIET P. A. NORSTEDT & SÖNER

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Försvarsdepartementet

Försvarets sjukvårdsstyrelse får härmed avgiva berättelse över verksamheten under år 1961.

I föreliggande publikation ha jämväl inluttit armé-, marin- och flygöverläkarnas berättelse över hälso- och sjukvården vid respektive försvarsgrenar under år 1961.

Stockholm i juli 1962.

CARL ERIK GROTH

generalläkare

KARL ERIKSSON

Gunnar Hävermark

Innehåll

	Sid.		Sid.
Textavdelning			
<i>I Verksamhet avseende samtliga försvarsgrenar</i>	1	<i>IV Flygvapnet</i>	21
A. Besiktningen av värnpliktiga	1	A. Läkare vid flygvapnet	21
B. Verksamheten vid försvarets sjukvårdsstyrelse	3	B. Sjukvårdspersonalen	21
C. Tuberkulosbekämpandet vid försvaret	6	C. Utbildningsfrågor	22
D. Tandvården vid försvaret	7	D. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid flygvapnet	22
E. Ympning mot smittkoppor vid försvaret	8	1. Sjukvårdslokalerna och -materielen	22
F. Desinfektionsverksamheten vid försvaret	8	2. Hälсотillståndet och de sanitära förhållandena	22
G. Sjuklighet, sjukdomar och sjukvård vid försvaret	9	3. Läkarundersökningar	23
		4. Olycksfall i samband med flygning	23
		5. Sjuktransportflygningar	23
<i>II Armén</i>	13	Bilagor	
A. Fältläkarkåren m. m.	13	Tab. 1. Sjukligheten bland försvarets personal	24
B. Utbildningsfrågor	13	» 2. Smittsamma könssjukdomar bland värnpliktiga samt fast anställt underbefäl och meniga vid försvaret	30
C. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid armén	14	» 3. Sjukdomar bland personal vid försvaret	31
<i>III Marinen</i>	16	» 4. Sjukdomar vid olika förband inom försvaret	36
A. Marinläkarkåren	16	» 5. Antal avlidna vid försvaret	42
B. Utbildningsfrågor	16	» 6. Å garnisonssjukhus vårdade militära patienter	42
C. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid marinen	17	» 7. Läkarundersökningar av den till första flygutbildning inryckande personalen	43
1. Sjukvårdspersonalen	17	» 8. Olycksfall i samband med flygning	43
2. Hälсотillståndet	18		
3. De sanitära förhållandena i land	18		
4. De sanitära förhållandena till sjöss	19		
5. Sjukvårdsmaterielen	20		

Contents

Text	Page	Appendices	Page
<i>I Activities of the three Services</i>	1	Tab. 1. Sickness among Service personnel ..	24
A. Examination of conscripts	1	Col. 1. Regiments. Col. 2. Undischarged	
B. Activities of the Defence Medical Administration Service	3	cases from. Col. 3—14. Cases of illness	
C. Anti-tuberculosis measures in the Services	6	by months. Col. 15. Total. Col. 16. Dis-	
D. Dental care in the Services	7	charged as fit for duty. Col. 18. Discharged	
E. Vaccination in the Services	8	as unfit for duty. Col. 19. Deaths. Col. 20.	
F. Desinfection and pest control.....	8	Undischarged cases at the end of the year.	
G. Sickness, diseases and the care of the sick		Col. 21—24. Number of days of sickness.	
in the Services	9	Col. 21, in the units. Col. 22, in military	
<i>II The Army</i>	13	hospitals. Col. 23, in civilian hospitals. Col.	
A. The Army Medical Service, etc.....	13	24. Total. Col. 25. Number of days of ill-	
B. Training	13	ness per 100 days on duty.	
C. Health and medical services in the Army	14	Tab. 2. Venereal diseases in the ranks of	
<i>III The Navy</i>	16	the Services.....	30
A. The Naval Medical Service	16	• 3. Diseases among Service personnel..	31
B. Training	16	• 4. Diseases in different Service units	36
C. Health and medical services in the Navy		• 5. Deaths and their causes in the Ser-	
1. Medical personnel.....	17	vices	42
2. Health conditions	18	• 6. Number of Service patients in mili-	
3. Hygienic conditions on land	18	tary hospital	42
4. Hygienic conditions at sea.....	19	• 7. Medical inspection of personnel on	
5. Medical equipment	20	preliminary flying courses	43
<i>IV The Air Force</i>	21	Accepted, Rejected. Reason for rejection	
A. Air Force doctors	21	Diseases of the eyes etc. Diseases of the	
B. Medical personnel	21	ears etc. Other diseases or disability. Com-	
C. Training	22	bined diseases.	
D. Health and medical conditions in the Air		Tab. 8. Flying casualties	43
Force	22	Number of crashes causing deaths. Num-	
1. Hospitals and other medical premises,		ber of deaths. Number of deaths, number	
medical equipment	22	of seriously injured, number of slightly	
2. Health and hygienic conditions	22	injured (officers, non-commissioned officers,	
3. Medical inspections	23	other ranks).	
4. Flying casualties	23		
5. Medical transport flights	23		

I. Verksamhet avseende samtliga försvarsgrenar

A. Besiktningen av värnpliktiga

Besiktningen av värnpliktiga har verkställts jämlikt Kungl. Maj:ts kungörelse av den 20 september 1951 (SFS nr 645) angående läkarbesiktning av värnpliktiga och av dem, som söka fast anställning vid krigsmakten m. m. (besiktningskungörelsen). Enligt 1 § besiktningskungörelsen hänförs de värnpliktiga vid läkarbesiktning, som skall äga rum enligt inskrivningsförrordningen, efter kroppsbeskaffenhet och allmänt hälsotillstånd till besiktningsgrupper enligt följande grunder:

Vid inskrivning, under tjänstgöring eller eljest.

Besiktningsgrupp 1 — Dugliga till krigstjänst vid samtliga försvarsgrenar.

Besiktningsgrupp 2 — Dugliga till krigstjänst men mindre lämpliga vid viss försvarsgren eller visst truppslag.

Besiktningsgrupp 3 — Dugliga till krigstjänst i begränsad omfattning. Användbara i vissa befattningar i fält (ombord).

Besiktningsgrupp 4 — Dugliga till krigstjänst i väsentligt begränsad omfattning. Ej användbara i fält (ombord).

Besiktningsgrupp 0 — Odugliga till krigstjänst. (Hit hänförs värnpliktiga vilka till följd av lyte, stadigvarande sjukdom, bestående kroppslig svaghet eller annan dylik orsak äro odugliga till krigstjänst.)

Endast vid inskrivning.

Besiktningsgrupp T — Tillfälligt odugliga till avsedd tjänst. (Hit hänförs dels värnpliktiga, vilka på grund av försenad eller otillräcklig kroppsutveckling, övergående sjukdom eller annan dylik anledning böra under viss tid befrias från

tjänstgöringsskyldighet, dels värnpliktiga med begränsad krigsduglighet, därest de kunna förväntas vid en senare tidpunkt — efter läkarbehandling eller eljest — bliva i avsevärd grad mer dugliga till avsedd tjänst.)

Försvarets sjukvårdsstyrelse har i besiktningsreglemente av den 29 augusti 1956 (Tsjv nr 8) meddelat närmare föreskrifter angående sättet och ordningen för utförande av läkarbesiktning, angående vilka fel, lyten och sjukdomar som äro av betydelse för bedömande av tjänstbarheten samt angående användbarhet i olika tjänster.

Resultaten av besiktningen av värnpliktiga vid inskrivningsförrättningarna år 1961 ha som vanligt sammanställts inom centrala värnpliktsbyrån. Däribland märkas åtskilliga uppgifter av intresse ur medicinsk synpunkt.

Antalet prövade vid inskrivningarna under åren 1957—1961 framgår av följande tablå:

Antalet prövade vid inskrivningarna år					
	1957	1958	1959	1960	1961
Underåriga	602	632	613	619	730
Rättåriga	45 502	45 131	47 349	54 659	59 681
Överåriga	2 852	2 848	2 919	3 167	2 782
Summa ..	48 956	48 611	50 881	58 445	63 193

Av dessa inskrevos 1961 sammanlagt 62 535 vid inskrivningsförrättningen under hösten, varav 59 361 rättåriga, 485 underåriga och 2 689 överåriga. Övriga ha inskrivits vid extra sammanträde med inskrivningsnämnden eller genom in-

Tab. A. Antal prövade vid 1961 års inskrivningsförrättningar

	Besiktningsgrupp							Summa
	O	T	4	3	2	1	Ej ang.	
Underåriga	—	—	1	11	241	477	—	730
Rättåriga	2 338	1 638	1 404	3 752	19 383	30 685	481	59 681
Överåriga	366	70	100	207	476	655	908	2 782
Summa 1961.....	2 704	1 708	1 505	3 970	20 100	31 817	1 389	63 193
Summa 1960.....	2 519	1 495	1 519	3 871	18 948	28 628	1 465	58 445
Summa 1959.....	2 297	1 274	1 337	3 502	16 064	25 134	1 273	50 881

skrivningschefens försorg under tiden mellan 1960 och 1961 års förrättning.

Fördelningen på besiktningsgrupper av vid inskrivningsförrättning samt i övrigt mellan 1960 och 1961 års förrättningar inskrivna framgår av tab A.

Av samtliga inskrivna vid 1961 års inskrivningsförrättningar blevo 4,3 % frikallade (O) och 2,7 % förklarade tillfälligt odugliga (T), medan 2,4 % fördes till besiktningsgrupp 4, 6,3 % till grupp 3, 31,8 % till grupp 2 och 50,3 % till grupp 1; för 2,2 % har besiktningsgruppsfördelningens utveckling under

de senaste 10 åren ger vid handen en stigande frekvens av frikallade. Dock ej 1960, då en minskning med 0,2 % föreligger i förhållande till 1959 samt 1961 oförändrat läge i förhållande till 1960. Frikallelsefrekvensen var vid vårinskrivningen 1949 endast 3,1 % och 1954 3,3 %.

I tab B redovisas kroppsfel och sjukdomar hos sådana vid 1961 års inskrivningsförrättning prövade som hänförts till grupperna O, T, 4, 3 och 2.

Den viktigaste kassationsorsaken (grupp O) bland de prövade var psykiska sjukdomar (sinnessjukdom och sin-

Tab. B. Kroppsfel och sjukdomar hos de vid 1961 års inskrivningsförrättningar besiktigade

	Besiktningsgrupp				
	O	T	4	3	2
Bildnings- och utvecklingsfel	2,0	15,7	1,6	3,5	21,6
Tuberkulos	3,9	5,5	0,6	0,2	0,4
Övriga infektionssjukdomar	0,8	1,8	0,9	1,5	0,0
Allergiska sjukdomar	3,9	4,3	8,3	12,3	0,6
Ämnesomsättnings- och endokrina sjukdomar samt blodsjukdomar	10,1	2,1	2,0	2,7	0,2
Psykiska sjukdomar och nervsjukdomar	50,1	13,6	37,0	19,6	0,7
Ögonsjukdomar	4,5	1,8	15,4	22,2	46,0
Öronsjukdomar	3,6	1,8	6,5	7,0	0,1
Cirkulationsorganens sjukdomar	3,5	11,9	6,4	1,7	0,6
Andningsorganens sjukdomar	0,4	0,5	0,5	0,5	0,0
Munhålan, matsmältningsorganens och bukväggens sjukdomar	2,5	11,5	1,1	3,1	5,8
Urin- och könsorganens sjukdomar	1,6	6,3	1,7	2,1	0,0
Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven	1,1	0,8	1,3	1,8	0,7
Stödje- och rörelseorganens fel, lyten och sjukdomar Tillfällig sjukdom (olycksfall) eller svaghet efter sjukdom (olycksfall)	12,0	11,1	16,7	21,8	23,3
Summa	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

nesslöhet) samt nervsjukdomar, vilka svarade för 50 % av samtliga fall. Närmast kommo stödje- och rörelseorganens sjukdomar med 12 % samt ämnesomsättnings-, endokrina- och blodsjukdomar (10 %). I fråga om de tillfälligt odugliga (grupp T) voro bildnings- och utvecklingsfel, psykiska sjukdomar och nervsjukdomar samt cirkulationsorganens sjukdomar viktigaste orsakerna; till dessa hänfördes 41,2 % av fallen. De till grupp 4 hänfödda ledo framför allt av psykiska sjukdomar, stödje- och rörelseorganens sjukdomar samt ögonsjukdomar. De till grupp 3 hänfödda ledo framför allt av ögonsjukdomar, stödje- och

rörelseorganens sjukdomar samt psykiska sjukdomar. De till grupp 2 hänfödda voro till 91 % nedklassade på grund av följande sjukdomar nämligen fel på ögonen (46 %), stödje- och rörelseorganen (23 %), eller på grund av bildnings- och utbildningsfel (22 %).

Till dessa kroppsfel och sjukdomar hos de värnpliktiga vid *läkarbesiktningarna vid inskrivningen* kommo ytterligare de som framträtt vid *besiktning å förbanden efter inryckning*.

Den vid inskrivningarna konstaterade genomsnittslängden för rättåriga (födda 1942) var 177,0 cm. Genomsnittsvikten var 65,8 kg.

B. Verksamheten vid försvarets sjukvårdsstyrelse

Inskrivningsväsendet. Vid 1961 års inskrivningsförrättningar har använts ett av sjukvårdsstyrelsen i samråd med försvarsgrensöverläkarna, centrala värnpliktsbyrån och militärpsykologiska institutet utarbetat nytt »läkarkort-hälsokort». Detta kort ersätter det läkarkort, som hittills använts och som utnyttjats dels såsom läkarkort vid inskrivningsförrättning, dels som huvudhandling för sjukredovisning av personal, vilken söker läkare. Läkarkort-hälsokortet har uppställts så, att det är överskådligare än det tidigare använda och medger en mera detaljerad redovisning av hälsodeklarationen. Uppställningen av uppgifterna tillåter också en maskinell databehandling. Någon sådan planeras emellertid icke äga rum förrän kortet fått sin slutgiltiga utformning efter de erfarenheter, vilka framkommit vid 1961 års inskrivningsförrättningar. Som en följd av det gamla läkarkortets uppdelning i två skilda handlingar har även utarbetats ett »läkarkort-patientkort»,

vilket är avsett att utgöra huvudhandling vid sjukredovisning av den personal, som söker på läkarmottagning — som följd härav har »fortsättningskort till läkarkort» utgått. Erfarenheterna beträffande dessa nya kort äro gynnsamma att döma av ingångna rapporter.

Militärmedicinska undersökningscentralen (MMUC). Arbetet vid MMUC har fortsatt enligt tidigare uppdragna riktlinjer. Dessa gå bl. a. ut på att få fram sådana data att besiktningens reglementet om möjligt skall kunna kompletteras med en fysiologisk del för närmare klassifikation av dem som icke äro behäftade med sjukdomar. Som en förutsättning för placering av rätt man på rätt plats erfordras dock även befattningsanalyser, så att man kan få säkra hållpunkter på de tekniska och fysiologiska kraven för utförande av skilda arbetsmoment.

Anvisningar ha utfärdats beträffande medicinska krav vid uttagning av militär personal till FN-tjänstgöring. *Yltranden* ha avgivits till olika myndigheter be-

träffande personalredovisningsfrågor, inskrivningsärenden, hos MO anhängiggjorda ärenden m. m.

Blanketter. Sjukvårdsstyrelsens blanketter ha i ett stort antal fall granskats och överarbetats före nytryckning. Såsom ovan meddelats ha två nya blanketter tillkommit, nämligen »läkarkort-hälsokort» och »läkarkort-patientkort», varvid motsvarande äldre blanketter utgått.

Tjänste-, verks-, anvisnings- och konsultationsläkare. Ett antal ärenden rörande dessa läkares verksamhet m. m. har handlagts.

Tuberkulosbekämpandet. Nya bestämmelser om tuberkulosbekämpandet vid krigsmakten ha utfärdats i samråd med medicinalstyrelsens skärmbildscentral, tuberkulosläkarföreningen m. fl. (Tsjv nr 9/1961). Se i övrigt under avdelning C.

Garnisonssjukhus. Garnisonssjukhuset i Sollefteå avvecklades planenligt till den 1 oktober 1961. Då emellertid läns-lasarettet i Sollefteå ej, såsom beräknats, hunnit bli färdigställt för vård av medicinskt klientel, fick landstinget enligt särskilt avtal i egen regi driva sjukhusvård inom garnisonssjukhusets lokaler under oktober månad. I och med nedläggandet av garnisonssjukhuset i Sollefteå försvann denna typ av kvalificerade sjukvårdsinrättningar, vilka varit ej blott den militära utan även den civila sjukvården till stort gagn under utbyggnadstiden för de civila sjukhusen.

Förbandssjukhusen. Förbandssjukhuset I 20, som helt ombyggt och inrett för att fungera som centralt förbands-sjukhus, blev färdigt i februari. Det är avsett att utnyttjas av såväl I 20 som K 4 för både öppen och sluten vård.

Lokalerna för läkarmottagning vid I 18 ha restaurerats.

För A 3 förläggning i Norra Åsum har

uppförts en byggnad inrymmande lokaler för läkar- och tandläkarmottagning. Den del av byggnaden, som ej disponeras för sjukvårdsändamål, inrymmer en bastu.

En skolbyggnad tillhörande K 3 och liggande intill förbandets sjukhus har omdisponerats för tandläkarmottagning m. m. för P 4 och K 3.

Under året har påbörjats men ej hunnit slutföras dels om- och tillbyggnad av förbandssjukhuset I 5 (centralt förbandssjukhus för Östersunds garnison), dels nybyggnad för sjukvårdslokaler vid Kvarn å Prästtomtafältet för InfSS.

I samarbetsdelegationen för *helikopterfrågor* representeras försvarets sjukvårdsstyrelse genom en av de vid ämbetsverket anställda läkarna.

Blodtjänsten. Verksamheten har bedrivits som under föregående år. Vissa planläggningar och försök pågå för att effektivisera blodtjänsten.

Hygien. Sjukvårdsstyrelsen har under året till Kungl. Maj:t avgivit yttrande över giftstadgutredningens betänkande. Ämbetsverket har vidare utfärdat föreskrifter med anledning av svensk trupps verksamhet i FN-tjänst. Föreskrifter ha även utfärdats beträffande hygienisk kontroll av glasstillverkning inom försvaret (Tsjv nr 4/1961), provtagning och bakteriologisk undersökning av inom försvaret tillverkad glass (Tsjv nr 5/1961) samt angående kostnader för saneringsåtgärder vid förekomst av träskadeinsekter inom försvaret tillhöriga byggnader och anläggningar (Tsjv nr 7/1961). Framställning har vidare gjorts i syfte att förstärka hälsovårdsorganisationen i vad avser I., III. och IV. militärområdena.

I samband med granskning av inkomna ritningsförslag m. m. ha yttranden avgivits i 28 fall beträffande avloppsre-

ningsanläggningar, ny- och ombyggnader av militära etablissemang o. d. vid KHS, InfSS, BÖS, KÖS, KS, MusikuoffS, I 4, I 5, I 21, A 2, P 4, Lv 4, Lv 7, S 2, KA 1, KA 5, Gålöbasen, FOA 1 och FOA 2.

Under året har hälsovårdsbyråns personal verkställt hygieniska inspektioner och besiktningar beträffande vatten-, avlopps-, livsmedels-, förläggnings- och renhållningsförhållanden samt bostads- (tjänstebostäder) och yrkeshygieniska förhållanden. Därjämte har samma personal utfört vissa specialundersökningar föranledda av klagomål beträffande otillfredsställande vatten- och avloppsförhållanden, koloxidförekomst, bristfälliga ljus- och ventilationsanordningar, lyhördhet i bostäder, fuktiga och kalla arbetslokaler, störande buller, förekomst av ohyra, skadedjur m. m. Antalet dylika förrättningar har uppgått till 64.

Omfattningen av den i sjukvårdsstyrelsens regi bedrivna desinfektionsverksamheten vid försvaret framgår av tabell G.

Hälsovårdsassistenterna vid I.—VI. militärområdena ha under året utfört till allmän hälsovård hänförliga förrättningar till det antal, som framgår av tabell H.

Sjukvårdsmateriel. Omfattande försök med utrustning för etapporganisationens rörliga enheter har ägt rum.

Klassificering av större förpackningar och satser har slutförts och resulterat i utfärdande av nytt sjukvårdsmaterielregister.

Under 1960 påbörjad omläggning av redovisningen av sjukvårdsmateriel har genomförts under året. Studium av möjligheterna att införa förenklingar i redovisningen pågår.

En kurs för föreståndare för läkemedelscentraler och en kurs för uppbörds-

män vid lokala förvaltningsmyndigheter har anordnats under året.

Arbetet med nya förteckningar över sjukvårdsmateriel har endast kunnat fullföljas i begränsad omfattning. Arbetet beräknas kunna fortsätta under 1962.

Revideringen av kustartilleriets utrustning har försenats och torde kunna slutföras först under 1962.

Läkemedel. De nya lokalerna för militärapoteket ha efter avsyning godkänts av medicinalstyrelsen. Väsentligt ökade resurser ha erhållits för tillverkning, kontroll och expedition av läkemedel. Leveranserna såväl till krigsmakten som till Karolinska sjukhuset ha ökat och värdet av läkemedelsförsäljningen uppgick under året till 5,4 miljoner kronor. Leveranser ha bl. a. skett för medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnds räkning. Omfattande leveranser ha fullgjorts i samband med svenska hjälpaktioner bl. a. till Pakistan, Kongo, Korea, Marocko och Somaliland.

Omfattande nyanskaffningar av läkemedel till krigsmaktens förband ha företagits, och bl. a. har under året utförts revidering av läkemedelsutrustningarna för förbandsplatsgrupper och -troppar.

Militärapoteket har påbörjat försök med tillverkning av infusionslösningar under fältförhållanden samt har vidare framtagit en slutlig försöksmodell av en ny autoinjektor. Hållbarhetsprövningar av olika läkemedel ha fortsatt och särskilt koncentrerats till studier över möjligheterna att lagervarva nervgasantidoter i flytande, injicerbar form.

I samråd med arméintendenturförvaltningen har en fullständig revidering av djurläkemedelsutrustningen påbörjats.

Vid Karolinska sjukhuset har i rationaliseringssyfte en detaljerad genomgång av läkemedelsförskrivningen på-

börjats. Det under föregående år igångsatta arbetet med ny upplaga av Handledning vid användande av försvarets läkemedel har fortsatt och beräknas kunna avslutas under 1962.

Apoteket har deltagit vid ett stort an-

tal utbildningskurser för medicinalpersonal. Bl. a. har omfattande medverkan lämnats till en fackutbildningskurs för vpl apotekare samt vid två kurser för vpl apoteksbiträden.

C. Tuberkulosbekämpandet vid försvaret

Nya bestämmelser om tuberkulosbekämpandet vid försvaret ha utfärdats under året (jfr s. 4).

Skärmbildsundersökningarna ha utförts i regi av medicinalstyrelsens skärmbildscentral dels genom utsända patruller vid inryckningar m. m., dels vid försvarets fasta skärmbildsanläggningar. En mindre del (2,3 %) har av praktiska skäl utförts vid centraldispensär.

En översikt över samtliga skärmbildsundersökningar vid försvaret lämnas i tabell C: 1. Totalt utfördes 149 457 undersökningar, av vilka 997 (= 0,7 %) ansågs i behov av utredning vid dispensär på grund av positivt skärmbildsfynd.

Resultaten av dessa kontrollundersökningar redovisas i tabell C: 2, vari även 9 inrapporterade fall utom ramen för skärmbildsprogrammet ingå. Av tabellen framgår bl. a. att antalet fall med nyupptäckt aktiv, i regel vårdbehövande lungtuberkulos utgjorde 48 eller 0,32 ‰, vilket innebär oförändrad frekvens gentemot 1960 (50 fall eller 0,33 ‰). Antalet fall av öppen, smittsam tuberkulos utgjorde 11 mot 9 under föregående år.

Även övriga icke-tuberkulösa skärmbildsupptäckta sjukdomar visa praktiskt taget samma frekvensförhållanden som under föregående år. Detta gäller även de nytillkomna observationsfallen med oklar diagnos eller osäker aktivitet

Tab. C: 1. Översikt över skärmbildsundersökningar vid försvaret år 1961

	Hela antalet skärmbildsundersökta	Antal fall utan åtgärd	Antal fall i behov av »utredning»									Totalt
			Tbc. läkt, kalk, indur.	Tbc. ej säkert läkt.	Tbc. aktiv?	Övr. pulm. förändr.	Hjärta kärl.	Övr. extra pulm. förändr.	Anomalideformitet.	Ej säkert patol. förändr.	O-lämpig för skb.	
<i>Undersökta vid inryckningar, repetitionsövningar m. m.</i>												
1. Genom patrull	146 038	145 092	83	268	34	235	40	10	2	271	3	946
därav Armén ...	118 536	117 798	61	208	28	193	28	8	1	210	1	738
» Marinen ...	15 555	15 437	11	38	2	25	2	1	—	37	2	118
» Flyget ...	11 947	11 857	11	22	4	17	10	1	1	24	—	90
2. Genom dispensär o. lasarett.....	3 419	3 368	13	8	1	7	1	1	—	20	—	51
därav Armén ...	1 846	1 806	10	6	1	5	1	1	—	16	—	40
» Marinen ...	48	47	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
» Flyget ...	1 525	1 515	3	2	—	1	—	—	—	4	—	10
Summa skärmbildsundersökta	149 457	148 460	96	276	35	242	41	11	2	291	3	997

Tab. C: 2. Resultat av utredningen betr. de skärmbildspositiva kontrollfallen 1961
(Enl. inkomna rapporter, blankett SjäS 614).

	Antal	Per 1000 under- sökning- gar		Antal	Per 1000 under- sökning- gar
<i>I. Nya tuberkulosfall</i>	52	0,35	Hjärt-kärlsjukdomar....	44	0,29
Därav: Aktiv lungtuberkulos ...	148	0,32	Div. andra sjukdomar ..	27	0,18
Pleuritis exs. (tbc?)	4	0,03	<i>III. Observationsfall</i>	293	1,96
<i>II. Icke-tuberkulösa sjukdomar</i> ..	252	1,68	Därav: Nyupptäckta	105	0,73
Därav: Pneumoni, ospecifika			Förut kända	188	1,23
infektioner	94	0,63	<i>IV. Läkta och betydelselösa för- ändringar</i>	409	2,74
Sarcoidos och bilaterala			Summa kontrollfall	1 006	6,73
hiluslymfom	80	0,53			
Tumör	1	0,01			
Spontanpneumothorax ..	6	0,04			

¹ Därav öppen lungtuberkulos i 11 fall.

Tab. D. Tuberkulinprovning och calmettevaccinering vid försvaret 1961

	Antal tu- berkulin- undersökta	Antal negativa	Därav ympade	Antal positiva efter		
				första ympningen	andra ympningen	summa
Armén	36 276	5 990	5 092	3 858	776	4 634
Marinen	5 968	501	420	143	2	145
Flygvapnet	6 796	813	637	396	3	399
Summa	49 040	7 304	6 149	4 397	781	5 178

(0,73 ‰ mot 0,69 ‰ 1960). Erfarenheten har visat att en icke obetydlig del av dessa fall sedermera registreras som aktiv tuberkulos vid den fortsatta dispensärkontrollen.

Av samtliga till kontroll remitterade fall befunnos c:a 60 % vara i behov av åtgärder i någon form, övriga 40 % bedömdes ha läkta eller betydelselösa förändringar.

D. Tandvården vid försvaret

Verksamheten har bedrivits enligt bestämmelserna i kungl brev 29 juni 1945.

Den i tabell E. redovisade omfattningen av tandvården under år 1961 visar en icke oväsentlig minskning jämfört med tidigare år. Denna är helt beroende på att c:a 50 värnpliktiga fr. o. m. innevarande år var och en under 2 månader undergå fortsatt assistenttjänstgöring vid kirurgisk (anestesiologisk, ortologisk) avdelning. Under året har jämfört med tidigare år vid marinen ett mindre an-

tal vpl tandläkare varit tillgängliga för tjänstgöring på tandpoliklinik.

En fortlöpande renovering av tandpoliklinikerna pågår.

En effektivisering av arbetet genom modernisering av utrustning och instrument har av brist på medel ej kunnat ske i önskad omfattning.

Verksamhetens omfattning framgår av tabell E. Under rubriken Övrig behandling redovisas bl. a. broled, kronor o. d. till ett antal av 484.

Tab. E. Tandvården vid försvaret 1961

	Antal patient-besök	Ex-trak-tio-ner	Fyllningar			Rotbehandlings				Tand-stens-skrap-ning, gingi-vitbe-handling	Ut-lämnade pro-teser	Öv-rig be-handling
			Amal-gam	Sili-kat	Pro-viso-riska	Extir-pation av vital pulpa	Gan-grän-be-handling	Rot-fyll-ning	Am-puta-tion			
Armén	121 069	17 324	106 149	16 718	2 240	3 236	3 107	5 873	2 065	3 357	558	58 243
Marinen	22 907	2 191	21 751	3 317	11	328	377	1 066	278	783	23	19 198
Flygvapnet .	28 679	2 836	27 018	4 020	1 287	596	775	1 187	356	1 392	65	12 484
Summa	172 655	22 351	154 918	24 055	3 538	4 160	4 259	8 126	2 699	5 532	646	89 925

E. Ympning mot smittkoppor vid försvaret

Ympning göres i allmänhet med två snitt, dock endast med ett snitt, där kraftigare reaktion är att vänta. I viss utsträckning har multiple pressure-me-

toden kommit till användning. Besiktning sker som regel en gång, nämligen på fjärde dygnet, men om reaktion då uteblir även på åttonde dygnet.

Tab. F. Ympning mot smittkoppor vid försvaret år 1961

	Antal ympade	Antal besiktigade	Antal ej besiktigade	Reagerande	Ej reagerande	Reag. i % av besiktigade
Armén	34 658	34 458	200	30 356	4 102	88,09
Marinen	5 998	5 930	68	5 335	595	89,96
Flygvapnet	6 852	6 832	20	6 278	554	91,89
Summa	47 508	47 220	288	41 969	5 251	88,87

F. Desinfektionsverksamheten vid försvaret

I sjukvårdsstyrelsens regi utförda behandlingar mot råttor, ohyra, förråds- och andra skadeinsekter redovisas i tabell G.

Av hälsovårdsassistenterna utförda hygienbesiktningar, provtagningar m. m. redovisas i tabell H.

Tab. G. I sjukvårdsstyrelsens regi utförda behandlingar mot råttor, ohyra, förråds- och andra skadeinsekter år 1961

Milo	Antal giftut-läggningar mot råttor och möss	Antal behandlingar mot					Antal behand-lingar med		Summa utförda behand-lingar	Volym av be-handlade ut-rym-men (m³)
		Ohyra	Förråds-skade-insek-ter	Kacker-lacker	Hus-bock	Insek-ter övriga slag	Cyan-väte-gasme-toden	Annan metod		
I	245	16	10	21	4	7	—	58	58	2 400
II	78	2	—	—	—	6	—	8	8	2 500
III	27	3	3	6	—	11	—	23	23	1 220
IV	106	8	13	8	3	10	1	42	43	5 068
V	115	—	10	1	—	15	—	26	26	2 300
VI	105	5	8	—	—	12	—	25	25	5 200
VII	467	—	—	—	—	15	—	15	15	1 345
Summa	1 143	34	44	36	7	76	1	197	198	20 033

Tab. H. Av hälsovårdsassistenterna utförda hygienbesiktningar, provtagningar m. m. år 1961

	Milo						
	I	II	III	IV	V	VI	Summa
Hygienbesiktningar betr.:							
vattentäcter och avlopp	47	6	906	37	20	29	1 045
matinrättningar	193	18	72	74	42	45	444
övriga livsmedelslokaler	90	22	41	83	42	28	306
bostäder (förläggningslokaler) ..	196	17	68	54	17	87	439
stall	6	7	2	4	6	12	37
furagemagasin	8	3	—	5	6	12	34
hundgårdar	19	5	37	10	6	5	82
yttre renhållning	194	28	40	86	35	65	448
byggnader avsedda till förråd ..	310	2	11	8	30	4	365
arbetskydd	35	6	7	18	—	10	76
Vattenprovtagningar	12	30	670	44	7	25	788
Livsmedelsprovtagningar	12	2	—	2	—	2	18
Koloxidundersökningar	46	16	9	1	10	21	103

G. Sjuklighet, sjukdomar och sjukvård vid försvaret

Följande redovisning omfattar icke blott värnpliktiga m. fl. utan även övrig personal, till vilken räknas officerare och underofficerare jämte vederlikar samt sådan civil personal, som ej är anställd genom kollektivavtal.

Sjuklighet. En översikt av sjukligheten vid förbanden inom samtliga försvarsgrenar lämnas i *tab. 1* (bilagan). Därav framgår bl. a. att antalet nyinsjuknade under året fördelade sig på följande sätt:

	Antal nyinsjuknade		Summa
	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.	Övrig personal	
Armén	50 567	11 633	62 200
Marinen	9 482	3 464	12 946
Flygvapnet	7 286	6 515	13 801
Summa	67 335	21 612	88 947

Därvid bör för marinens del beaktas, att sådana som insjuknat å fartyg men sedan avpolletterats till örlogsstation kunna på båda hållen ha uppförts som nyinsjuknade och sålunda ha blivit dubbelräknade.

Hela antalet nyinsjuknade utgjorde 88 947 mot 98 121 och 90 741 under de två närmast föregående åren (1960 och 1959).

Enligt följande sammanställning har det stora flertalet av de sjukredovisade vpl m. fl. (89,6 %) avförts såsom dugliga till krigstjänstgöring (tjänstbara), medan 6,8 % ansetts tillfälligt odugliga och 3,6 % odugliga samt 15 eller 0,0 % avlidit. Antalet icke tjänstbara var relativt lägst inom flygvapnet. Av övrig

	Armén	Marinen	Flygvapnet	Summa
Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.: Avförda ..	50 558	9 475	7 301	67 334
därav såsom tjänstbara	44 803	8 602	6 915	60 320
tillf. odugliga	3 730	628	235	4 593
odugliga	2 014	243	149	2 406
döda	11	2	2	15
Övrig personal: avförda	11 603	3 472	6 510	21 585
därav såsom tjänstbara	11 578	3 464	6 501	21 543
tillf. odugliga	—	—	—	—
odugliga	—	1	—	1
döda	25	7	9	41

personal ha samtliga överlevande utom 1 kunnat omedelbart återinträda i tjänst.

	Antal sjukdagar		
	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.	Övrig personal	Summa
Armén	262 399	128 293	390 692
Marinen	56 625	34 798	91 423
Flygvapnet	44 288	52 586	96 874
Summa	363 312	215 677	578 989

Enligt ovanstående och följande tablåer förekommo under året 578 989 sjukdagar inom hela försvaret eller 2,4 sjukdagar på 100 tjänstgöringsdagar mot 636 184 resp. 2,3 föregående år. Antalet sjukdagar har minskat absolut taget och ökat i förhållande till antalet tjänstgöringsdagar.

	Antal sjukdagar på 100 tjänstgöringsdagar		
	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.	Övrig personal	Summa
Armén	2,5	2,8	2,6
Marinen	2,1	2,6	2,3
Flygvapnet	1,6	2,8	2,1
Summa	2,3	2,7	2,4

Sjukligheten bland vpl m. fl. var lägst vid flygvapnet. Vpl m. fl. hade något lägre sjukfrekvens än övrig personal inom försvaret i dess helhet.

Sjukligheten bland vpl m. fl. varierade betydligt mellan de olika förbanden. Inom armén förekom det största antalet sjukdagar på 100 tjänstgöringsdagar vid Norra Smålands regemente (3,1), Bohusläns regemente (3,0) och Gotlands infanteriregemente (3,0), medan det lägsta antalet redovisades av Infanteriets ka-

dettskola (0,5) och Västerbottens regemente (1,0).

Inom marinen redovisade flottan i övrigt (exkl. fartygen) ett relativt högt antal sjukdagar bland vpl m. fl. och övrig personal (3,1 och 3,4). Detta förhållande bör bedömas med hänsyn till att där medtagas icke blott sjukdomsfall bland deras egen personal utan även från fartygen avpolletterade. Dessa avpolletterade fall utgöra i stort sett de svårare och mest långvariga sjukdomsfallen å fartygen. Av denna anledning kunde i stället fartygen formellt redovisa den lägsta sjukligheten eller 1,0 bland vpl m. fl. och 0,4 bland övrig personal.

Inom flygvapnet varierade sjukligheten från högst 2,4 vid Skaraborgs flygflottilj till lägst 0,6 vid Hälsinge flygflottilj.

	Antal sjukdagar i medeltal per insjuknad		
	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.	Övrig personal	Summa
Armén	5,2	11,0	6,3
Marinen	6,0	10,0	7,1
Flygvapnet	6,1	8,1	7,0
Summa	5,4	10,0	6,5

De under året inträffade sjukdomsfallen varade i genomsnitt 6,5 dagar, kortare tid eller 5,4 dagar för vpl m. fl. och längre eller 10,0 dagar för övrig personal. Medeltalet sjukdagar per insjuknad är detsamma som föregående år.

Sluligen kan nedanstående sammanställning lämnas över det relativa antalet sjukdagar vid truppen (inkl. hem-

	Antal sjukdagar			
	vid truppen	å militär- sjukhus	å civilt sjukhus	Summa
Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.....	36,8	54,7	8,5	100,0
Armén	32,4	59,3	8,3	100,0
Marinen	46,7	44,0	9,3	100,0
Flygvapnet	49,5	41,4	9,1	100,0
Övrig personal.....	85,0	1,7	13,3	100,0
Armén	85,4	1,6	13,0	100,0
Marinen	82,5	1,9	15,6	100,0
Flygvapnet	85,8	1,7	12,5	100,0

met), å militärsjukhus och å civilt sjukhus.

Skillnaden mellan vpl m. fl. och övrig personal är markant. Beträffande vpl m. fl. ha sålunda 37 % av sjukdagarna tillbragts vid truppen eller i hemmet mot 85 % för övrig personal. Motsvarande tal för år 1960 utgjorde 36 och 86 %.

Sjukdomar. Förekomsten av olika sjukdomar redovisas i tab. 2—4 (bilagan). En ny nomenklatur tillämpas fr. o. m. år 1952. Det bör påpekas, att vid sammanställandet av antalet fall av olika sjukdomar vid marinen en mindre dubbelräkning skett i den mån de från fartygen avpolletterade redovisats såväl å fartyget som å vederbörande örlogsstation under samma eller olika diagnos.

I följande tablå ges en fördelning av antalet nyinsjuknade under året på grupper av sjukdomar.

Vanligast förekommande voro respi-

rationsorganens sjukdomar, till vilka räknades 56,3 % av samtliga sjukdomsfall. Därefter kommo digestionsorganens sjukdomar, skador genom yttre våld och förgiftning samt hudens, skelettets och rörelseorganens sjukdomar, omfattande 12,5, 11,5 och 6,2 %. På samtliga övriga grupper av sjukdomar kommo endast 13,5 %, bland vpl m. fl. 14,3 % och bland övrig personal 11,0.

Fördelningen på olika grupper av sjukdomar var i stort sett likartad för vpl m. fl. och övrig personal. För de förstnämnda spelade dock hudens, skelettets och rörelseorganens sjukdomar samt skador genom yttre våld och förgiftning en större roll än för övrig personal, bland vilka i stället respirationsorganens och digestionsorganens sjukdomar hade större betydelse.

Tab. 3 (bilagan) ger närmare upplysning om förekomsten av olika sjukdo-

	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.				Övrig personal				Summa
	Armén	Marinen	Flygvapnet	Samtliga	Armén	Marinen	Flygvapnet	Samtliga	
Antal nyinsjuknade	50 567	9 482	7 286	67 335	11 633	3 464	6 515	21 612	88 947
Därav i % med									
Infektionssjukdomar och parasitära sjukdomar	3,9	6,1	6,9	4,5	0,8	1,1	1,6	1,1	3,7
Tumörer	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1
Allergiska sjd. Endokrina syst. sjd. Ämnesoms. sjd. Nutrientsrubbn. Blodbild. org. o. blodsjukdomar	0,6	0,7	1,0	0,7	0,6	0,5	0,3	0,5	0,6
Mentala sjukdomar. Psykoneuroser	2,8	3,3	1,9	2,8	1,6	1,6	1,3	1,5	2,5
Nervsystemets o. sinnesorganens sjukdomar	2,2	1,5	1,2	2,0	2,0	1,2	1,5	1,7	1,9
Cirkulationsorganens sjukdomar	0,6	0,6	0,5	0,6	1,2	1,3	0,7	1,1	0,7
Respirationsorganens sjukdomar	54,0	59,2	55,4	54,9	58,2	65,5	62,2	60,6	56,3
Digestionsorganens sjukdomar	11,4	9,9	13,4	11,4	16,2	13,0	17,5	16,1	12,5
Urogenitalorganens sjukdomar	0,8	1,0	0,7	0,8	1,9	1,4	1,7	1,7	1,1
Havandeskapets, förlösnings- o. barnsängstidens sjukdomar ..	—	—	—	—	0,2	0,1	0,2	0,2	0,0
Hudens o. underhudens, skelettets o. rörelseorganens sjukd. Medfödda missbildningar	6,9	4,9	4,3	6,3	5,7	5,3	5,6	5,6	6,2
Senilitet. Ofullständigt preciserade fall	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Skador genom yttre våld och förgiftning	2,8	2,7	1,8	2,7	3,6	4,0	1,5	3,0	2,8
	13,8	9,8	12,7	13,1	7,7	4,8	5,7	6,7	11,5

mar. Där anges bl. a., att tuberkulos orsakade 264 fall, påssjuka 619 fall, inflammation i mellanörat och mastoidit 728 fall, vanlig förkylning 18 370 fall och övriga akuta infektioner i övre luftvägarna 27 301 fall, influensa 777 fall, akut bronkit 2 662 fall, gastrit och duodenit 1 281 fall, gastroenterit och kolit 7 096, reumatism 2 175 fall samt bland skador stukning 1 948 fall. I övrigt hänvisas till tabellen.

En särskild redovisning över antalet fall av *smittsamma könssjukdomar* bland vpl m. fl. lämnas i tab. 2 (bilagan). En del fall ha icke föranlett sjukskrivning och ingår därför ej i de uppgifter, som lämnas i tab. 3 (bilagan).

Bland vpl m. fl. förekommo 760 fall av dröppel, därav 419 vid armén, 211 vid marinen och 130 vid flygvapnet. Av de fast anställda, inalles 71, hade 70 insjuknat under tjänstgöringen, varvid 42 smittats å förlägningsorten. Av de värnpliktiga, inalles 689, voro 25 sjuka vid inställelsen till tjänstgöring samt 273 smittade å förlägningsorten och 391 utom förlägningsorten under tjänstgöringstiden.

Av enkelt veneriskt sår har intet fall redovisats och av syfilis endast två fall.

Antalet *avlidna* vid försvaret redovisas i tab. 5 (bilagan). Såsom anges i

nedanstående tablå avledo 117 personer. Av dessa avlidna hade 56 varit sjukredovisade (se tab. 1).

	Vpl. samt fast anst. ubef.o.men.	Övrig personal	Summa
Armén	26	36	62
Marinen	4	10	14
Flygvapnet	16	25	41
Summa	46	71	117

Våld och olyckshändelse utgjorde den viktigaste dödsorsaken bland vpl m. fl. Dit kunde räknas 37 av dödsfallen, varav 17 vid armén, 4 vid marinen och 16 vid flygvapnet. Bland dessa kommo främst 13 fall av trafikolycka, 6 olyckshändelser av annan art och 12 flyghaveri. Av andra dödsorsaker förekommo bland vpl m. fl. inalles 9 fall.

Även bland övrig personal var våld och olyckshändelse en betydande grupp med 19 fall. Bland dessa kommo främst 13 dödsfall vid flyghaveri. Av andra dödsorsaker redovisades inalles 52 fall, bland vilka särskilt märktes 12 fall av svulster och lika många av hjärtinfarkt.

S j u k v å r d: I tab. 6 (bilagan) redovisas omsättningen av militära patienter å garnisonssjukhuset i Sollefteå. Hela antalet under året intagna patienter uppgick till 26 med 373 underhållsdagar.

II. Armén

(Berättelse avgiven av arméöverläkaren)

A. Fältläkarkåren m. m.

Fältläkarkårens stat omfattar fr. o. m.
1961 266 läkare, nämligen
1 arméöverläkare
7 fältläkare
40 regementsläkare
14 bataljonsläkare (Ao 21)
34 bataljonsläkare (Ao 19)
72 bataljonsläkare vid fältläkarkåren
8 extra bataljonsläkare (6 fr. o. m.
1/10)

90 fältläkarstipendiater.

Fältläkarkårens reserv utgjorde vid
1961 års utgång 297 läkare, därav 11
fältläkare, 13 regementsläkare och 273
bataljonsläkare.

Vid 1961 års ingång voro 14 bataljons-
läkarbeställningar (I 4, I 5, I 10, I 12,
I 14, I 18, I 20, I 21, K 4, A 4, S 1, T 1,
T 3, JS) vakanta.

Under 1961 ha 3 bataljonsläkarbe-
ställningar (I 19, A 4, Lv 5) kunnat åter-
besättas, men samtidigt ha 2 bataljons-
läkarbeställningar (A 6, S 2) blivit va-
kanta.

Vid 1961 års utgång voro 16 bataljons-
läkarbeställningar (I 4, I 5, I 10, I 12,
I 14, I 18, I 20, I 21, K 4, A 6, Ing 1, S 1,
S 2, T 1, T 3, JS) vakanta.

Svårigheten att fylla de vakanta för-

bandsläkarbeställningarna kvarstår allt-
jämt. Sålunda ha vakanta platser flera
gångar ledigförklarats utan att någon
sökande anmält sig.

Vid 1961 års utgång voro 4 tjänster
som bataljonsläkare vid kåren och 57
som fältläkarstipendiater vakanta. Va-
kanserna i läkarbeställningarna medföra
att många bataljonsläkartjänster måste be-
stridas av unga fältläkarstipendiater och
värnpliktiga läkare, beordrade under så
kort tid som en eller högst två månader.
Detta ständiga ombyte av delvis ofull-
ständigt utbildade läkare vid förbanden
medför högst allvarsamma olägenheter,
bl. a. försämrad sjukvård för de värn-
pliktiga och övrig personal, som är hän-
visad för vård av förbandsläkare.

Trots att de värnpliktiga läkarnas
tjänstgöringstid huvudsakligen skall an-
vändas för utbildning, har denna brist
på ständigt tjänstgörande läkare och öv-
riga läkare tillhörande fältläkarkåren
medfört att ett stort antal av de värn-
pliktiga läkarna måst tagas i anspråk
exempelvis för inskrivningsförrättning-
arna. Systemet har utfallit väl och det
kommer att användas i ökad utsträck-
ning under nästkommande år.

B. Utbildningsfrågor

Som ett led i höjandet av förbandslä-
karnas militära och militärmedicinska
kunnande har fortsatt utbildning i form
av taktisk kurs anordnats med 21 delta-
gare.

5 fackutbildningskurser för värnplik-
tiga läkare och 3 för värnpliktiga tand-
läkare ha hållits med ett sammanlagt
elevantal av 179 resp. 106. Svårigheterna
att anskaffa kompetenta lärarkrafter för

de till olika förband förlagda fackutbildningskurserna aktualisera önskemålet om en central läkarfackskola.

För värnpliktiga läkare och tandläkare i huvudsak placerade vid förband inom II., V. och VI. milo ha två vinterutbildningskurser anordnats med ett sammanlagt elevantal av 21.

Specialutbildning har arrangerats för apoteksbiträden, laboratoriebiträden, röntgenmanskap och instrumentmekaniker.

De ökade kraven på goda kunskaper i sjukvårdstjänst, som betingas av den moderna taktiken, ha ställt större fordringar på allt befäl beträffande förmågan att leda denna utbildning. För att öka denna förmåga ha bl. a. tekniska anvisningar utgivits, truppläkarföredrag i sjuk-

vardstjänstens olika ämnen utarbetats och en repetitionskurs för sjukvårdsinstruktörer anordnats i Stockholm. En allmän översyn med förbättring av utbildningsmateriel, filmer, bildband etc. pågår.

Under repetitionsövningarna har för i huvudsak medicinalpersonal vid sjh- och brigsvjkomp. samt i mån av möjlighet även för annan medicinalpersonal centraliserad utbildning ägt rum vid I 5, K 3, Lv 2, Lv 4, T 1 och T 3. Centraliserad utbildning har även arrangerats för hälsovårdsinspektörer, laboratoriebiträden, röntgenmanskap och instrumentmekaniker.

Utbildningskontroll har ägt rum vid 28 förband med sammanlagt 34 kontroller.

C. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid armén

Hälsotillståndet vid arméns förband och skolor har varit gott. Inom VI. milo har sjukfrekvensen bland de vpl varit den lägsta under överskådlig tid, vilket av vissa observatörer sätts i samband med bl. a. att okynnesanmälningar förefalla att ha försvunnit beroende på att militärutbildningen och betyget från denna på ett effektivare sätt än tidigare inlemmas i vederbörandes meritlista vid ansökan om anställning i såväl privat som allmän tjänst. Därtill kommer mångas önskan om FN-tjänst, m. m., vilket också givit en mer positiv inställning till militär verksamhet.

En påtaglig ökning av ulcussjukdomen bland de vpl har konstaterats vid flera förband, vilket av vederbörande satts i samband med bl. a. den allt oftare förekommande sammanslagna frukosten. En minskning av sjukdomen har däremot samtidigt konstaterats hos det fast an-

ställda befälet. Några speciella epidemier ha ej förekommit. Olycksfallens antal har heller ej varit anmärkningsvärt stort. Det påpekas att trafikolycksfallen under tjänstgöring är påtagligt få, medan permissionsresor kunna tillskrivas många och svåra sådana.

De frivilliga ympningarna mot tetanus och polio ha kunnat genomföras i mycket stor procent, ofta (100 %), utan några som helst komplikationer. Däremot har det vid enstaka tillfällen förekommit djupa abscesser efter calmettevaccination. Bland samtliga smittkoppsympade redovisas som enda komplikation ett fall av vaccinationsencephalit.

Önskemål om slopande av skärmbildsundersökning i samband med repetitionsövningar har framförts. Ett sådant förefaller dock ännu ej vara lämpligt, då årsberättelserna innehålla uppgifter om att man därvid påträffat ett öppet

fall av tbc, ett tiotal som erhållit sanatorievård och ett hundratal som förklarats Id.

Den nödvändiga hygieniska upprustningen av kasernbyggnader sker allttjämt i mycket långsam takt och berättigade klagomål framföras tyvärr allttjämt från tio av förbandsläkarna över en hygienisk standard, vilken vida underskrider den de värnpliktiga äro vana vid i sina hem. Bad, varmdusch och/eller varmvatten i kasern saknas allttjämt på beklämmande många håll. Från inte mindre än tjugosju av de femtioen enheterna (förband och skolor) framförs önskemål härom. Det förekommer permanenta läger, som sakna både tvätt- och dricksvatten. Förhållandena ha under året osedvanligt livligt kommenterats av dagspressen i närmast skrämmande referat.

Förbandens sjukhusfråga är överallt ej tillfredsställande löst och önskemål om ny- eller ombyggnad framföras i tretton av förbandsläkarnas årsberättelser. Fordran på bättre belysning i kasern förekommer. Vidare påpekas bedrövlige hygieniska förhållanden vid åtta matinrättningar, en av dessa har av vederbörande förbandsläkare rubricerats som direkt livsfarlig. Upprörande slöseri med livsmedel under fälttjänstövningar kommenteras.

Från såväl IV, som V. militärområdets förband omnämns den under hösten osedvanligt rikliga förekomsten av råttor.

Allttjämt är problemet med skrivhjälp åt sjukvårdsavdelningens expeditionsföreståndare olöst. Dessa sakna ävenledes nödvändiga kontorsmaskiner. Arbetsbelastningen för denna kategori tjänstemän kan bl. a. till följd av alla uppgifter sammanhängande med sjukförsäkringslagens många bestämmelser omöjligen

lösas inom ordinarie arbetstid utan personal- och maskinell (räknemaskin, fotostatkopieringsapparat) hjälp. På i det närmaste samtliga förband av regementets storlek har därför utanför gällande organisation tillfälligt tjänstgörande eller stadigvarande personal måst beordras. Förekomst av eller önskemål om sådant biträde har tagits upp i tjugotre rapporter och i en anges att expeditionsföreståndaren under höstens repetitionsövningar hade hundra timmars övertid per vecka. Sakförhållandet har av mig ånyo påtalats för ansvariga myndigheter.

Den pågående centraliseringen av förbandssjukvården har kommenterats ur såväl negativ som positiv synpunkt. Den förefaller dock att efter ett visst igångsättningsmotstånd i allmänhet löpa bra. Vård av civila patienter på förbandssjukhusen kommenteras uteslutande positivt i flera av förbandsläkarnas rapporter.

De psykiskt sjukas antal förefaller att öka. De fall, som nedgrupperats eller hemsänts p. g. a. psykisk eller nervsjukdom (050—057) har på ett antal håll redovisats vara den största gruppen, ja t. o. m. fler än de vpl som redovisats på angivna sätt av samtliga andra sjukdomsorsaker. Det ökade alkoholmissbruket bland vpl inkallade till 1:a tjänstgöring har ävenledes kommenterats.

Tandvården har bedrivits av försvarstandläkare och vpl tandläkare. En viss minskning i antalet tjänstgöringsmånader för vpl tandläkare har dock fått göras med anledning av att fr. o. m. 1/1 1961 en fortsatt assistenttjänstgöring vid kirurgisk avdelning omfattande 60 dagar har inlagts i fackutbildningen.

Stockholm i juli 1962

G. Hesselblad
Arméöverläkare

III. Marinen

(Berättelse avgiven av marinöverläkaren)

A. Marinläkarkåren (läget den 31/12 1961)

Marinläkarkårens stat omfattade den 31/12 1961 85 läkare, nämligen

1 marinöverläkare

1 specialmarinläkare

3 förste marinläkare

15 marinläkare av 1. graden

1 ögonläkare

49 marinläkare av 2. graden

15 marinläkarstipendiater.

Vakans: 1 marinläkare av 1. graden i Ao 19 vid KA 2.

Förefintlig vakans har liksom under tidigare år måst fyllas av marinläkare av 2. graden och marinläkarstipendiater med tjänstgöringsskyldighet två månader årligen.

Sammanlagt 6 beställningar ha under året nybesatts.

Marinläkarkårens reserv räknade 120 marinläkare av vilka 84 tillhöra 1943 års reservorganisation.

B. Utbildningsfrågor

Utbildningsverksamheten har haft ungefär samma omfattning under 1961 som under tidigare år. Rekrytutbildningen för de vpl läkarna och tandläkarna har liksom tidigare skett vid KÖS och militärutbildningen period II och III har förlagts till KA 4 resp. kustflottan.

En fackutbildningskurs har ägt rum och omfattat både läkare och tandläkare. Undervisningen har i vissa avsnitt samordnats för de båda kategorierna och i andra delats upp. Liksom tidigare har emellertid kursen omfattat en utbildningsperiod på KA och en på KSS.

En veckolång stabsläkarkurs anordnades under våren 1961 vid KA 5. En del av de frågor som penetrerades av kursen — bl. a. sjukvårdstaktiska och organisatoriska frågor — kunde senare under marinens krigsövning i oktober inom MKN och NK praktiskt prövas. Erfarenheten har visat att stabsläkarkur-

serna äro mycket värdefulla både som individuell utbildning och som form för principdiskussioner och framtagande av förslag till principlösningar.

I samband med MKÖ/61 anordnades för de inkallade läkarna och tandläkarna en veckolång kurs över marin krigssjukvårdstjänst. Kursen föregick övningen och gav en god repetition av kunskapsstoff från främst fackutbildningen samt belyste utvecklingen inom området. Detta medförde bl. a. att sjukvårdsmomenten under krigsövningen genomfördes väl och att erfarenheterna blevo värdefulla. Behovet av en kvalificerad marin frontsjukvård dokumenterades till alla delar.

Den kompletterande utbildningen för sjukvårdsunderofficerare vid marinen har fortsatt med sjukhustjänstgöring vid kirurgisk avdelning, blodgivarcentral och brännskadeavdelning under 2 månader för sju sjukvårdsunderofficerare. En

central kurs i ABC-sjukvård och krigshygien har hållits för 15 sjukvårdsunderofficerare och underbefäl. Därjämte har även korrespondensundervisningen för ca 40 stamsjukvårdare fortsatt.

Utbildningen av sjukvårdare från flottan och kustartilleriet vid civil sjuksköterskeskola har fortsatt under 1961. Under detta år påbörjades utbildningen för ytterligare en sjukvårdare från flottan. Utbildningen har för fyra sjukvårdare kommit så långt att de under 1962 beräknas avlägga sjuksköterskeexamen.

Utbildningen av vpl sjukvårdare har under året samordnats inom marinen i och med tillkomsten av marinens sjukvårdsskola vid KA 4 i Göteborg. Där sker sålunda hela den teoretiska och en del av den praktiska utbildningen. Den del av den praktiska utbildningen, som avser sjukhustjänstgöring äger rum på främst sjukhus i göteborgsområdet men även vid Karlskrona lasarett. Till sjukvårdsskolan skall så långt det är praktiskt ändamålsenligt utbildningen av all marin sjukvårdspersonal förläggas.

Utbildningen i sjukvårdstjänst av annan personal än sjukvårdspersonal har haft samma uppläggning som tidigare.

C. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid marinen

1. Sjukvårdspersonalen

Liksom tidigare ha temporära svårigheter förelegat att fylla behovet av sjuksköterskor och sjukvårdsbiträden under semestrar och vid tjänstledighet samt då anhopning av fall med övre luftvägsinfektioner eller influensa förekommit vid förbanden. Kvar står dock det intrycket att den marina sjukvården även under det gångna året haft det lättare än den civila sjukvården att tillgodose sitt behov av kvinnlig medicinalpersonal.

Under 1961 har en ny arbetsgrupp, som berör sjukvårdstjänsten, tillsatts. Gruppen skall uppgöra förslag till sjukvårdstjänstens organisation vid marinen mot bakgrund av marinplan 60 och totalförsvarets sjukvårdsorganisation. Detta arbete kan betraktas som en komplettering till den föregående utredningen, som 1960 framlade förslag till främst sjukvårdspersonalens utbildning i marinen.

Som anmälts i tidigare berättelser ha flera statliga utredningar berört arbetet i central sjukvårdsinstans inom marinen. En av dessa utredningar, nämligen läkarutbildningsutredningen, har i slutet av 1961 blivit färdig och avlämnat sitt betänkande. De framlagda förslagen vad gäller utbildning och tjänstgöring inom krigsmaktens sjukvård ansluta i icke obetydlig utsträckning till de principer som tillämpats vid marinen sedan länge. Den försvarsmedicinska forskningsutredningen är i sin slutfas och vid dess avslutande torde en viss lättnad i arbetsläget inträda, som kan förväntas skapa utrymme för detaljplaneringen inom det marina sjukvårdsområdet.

Under året har ett par avgångar ägt rum ur sjukvårdsunderofficers- och underbefälskårerna. Samtidigt pågår som nämnts utbildning av stamsjukvårdare vid civil sjuksköterskeskola. Härigenom torde vakanserna kunna täckas.

Behovet av veterinärer och hälsovårdsassistenter fast knutna till marinen och väl förtrogna med dennas speciella problem anmäles från både marinkommandon och KA-försvär. MÖL ansluter sig till denna uppfattning.

I verksamheten vid förbandssjukhusen ingår alltid ett omfattande rent expeditionellt arbete såsom registrering, uppgiftsinsamling och utlämning, statistik, skrivelser och icke minst sjukkasseärenden. Det är då en betydande brist i organisationen att det icke genomgående vid expeditionerna finnes minst en i skriv- och sekreterareuppgifter väl utbildad befattningshavare. Det kan t. o. m. ifrågasättas om ett utnyttjande av sjukvårdare eller vpl skrivbiträden härför är förenligt med rationell verksamhet och god hushållning. En upprustning i detta avseende skulle medföra icke blott en bättre expeditionstjänst utan även en förstärkning av förbandssjukvården i det att sjukvårdspersonalen i större utsträckning fick ägna sig åt sjukvårdande uppgifter.

Som framhållits i föregående årsberättelse är verksamheten vid sjukavdelningen på Skeppsholmen av avsevärd omfattning genom att så många personal-kategorier inom MKO — utan att vara förlagda till själva Skeppsholmen — repliera på denna sjukvårdsinrättning. Trots de organisationsreducerande förändringar, som ägt rum för flottans del i stockholmsområdet, synes belastningen på sjukavdelningen under de tre senaste åren ha varit tämligen konstant. Behovet av att allttjämt ha tillgång till en sjukavdelning på denna plats kvarstår oförändrat.

2. Hälso tillståndet

Förutom en mer än säsongmässig anhopning av influensa- och övre luftvägsinfektioner i februari—mars 1961 ha inga allvarligare epidemier förekommit. Tuberkulosfrekvensen har liksom tidigare varit låg. Även frekvensen av veneriska sjukdomar rapporteras som låg, men

det visar sig att siffrorna torde ligga under de verkliga på grund av att personalen — om den misstänker smitta — i stor utsträckning söker på civila köns- polikliniker.

Ympning mot polio har ägt rum i betydande utsträckning.

Alkoholproblemen kvarstå och kräva allttjämt en betydande uppmärksamhet icke minst från sjukvårdens sida, men situationen har icke undergått någon försämring jämfört med de senaste åren.

De marina tandpoliklinikerna ha en omfattande och för tjänsten nödvändig verksamhet. Tillgången på vpl biträdande marintandläkare har varit alltför knapp och minskat poliklinikernas kapacitet — verksamheten har periodvis måst nedläggas på några ställen t.ex. vid KA 3. Ehuru tandvården medför betydande bekymmer ur främst utbildningssynpunkt vad gäller de vpl, som ofta tvingas vara borta från övningar och undervisning i en eller flera timmar för ett enda besök, utgör den en stor tillgång för förbanden dels genom att vårdbehövande fall saneras och bli tjänstdugliga, dels genom att väntetider och än mer tidskrävande resor till civila tandpolikliniker undvikas. I en del fall synes dock en omläggning av verksamheten vara önskvärd bl. a. inom Hårsfjärdsområdet, där möjligen en centralisering av tandvården till BÖS kan vara lämplig.

3. De sanitära förhållandena i land

Flottans anläggningar i Stockholm. De sanitära missförhållanden som delvis rått på sjukavdelningen på Skeppsholmen ha nu åtgärdats och avdelningen befinner sig i ett godtagbart skick. Anläggningarna på Skeppsholmen i övrigt äro i många fall i ett ur sanitär synpunkt otillfredsställande skick.

Med hänsyn till att man ännu torde komma att utnyttja byggnaderna där under icke obetydlig tid för marinens räkning synes det icke blott motiverat utan även nödvändigt att påbörja vissa reparationsarbeten.

Berga örlogsskolor. Ur sanitär synpunkt intager frågan om åtgärder mot förorening av Hårsfjärdens vatten en central ställning. En utredning här-om pågår.

En mindre byggnad för stridssjukvårdsskolan har uppförts och väntas kunna tagas i anspråk för utbildningen 1962. För övrigt finnes intet mer anmärkningsvärt att anmäla.

Flottans anläggningar i Karlskrona. Huvuddelen av eleverna vid KÖS äro förlagda till kasern Sparre. Denna traditionsrika kasern har emellertid med åren blivit allt mindre ändamålsenlig i flera avseenden. Detta gäller särskilt logement, dagrum, tvätt- rum, trappuppgångar och köksutrym- men. Den nuvarande inredningen motsvarar sålunda ej moderna krav på utformning såväl vad gäller miljö-, studie- och trivselförhållanden som praktiska krav på underhåll — både dagligt och mer långsiktigt. Därtill kommer att lokalerna ur rent hygienisk synpunkt börja bli så otillfredsställande att åtgärder äro erforderliga.

Beträffande simhallen — där vattenförhållandena under året varit tillfredsställande — är byggnaden i behov av en genomgripande renovering.

Tandpolikliniken är också vad gäller lokaler och materiel starkt försliten och i behov av en genomgripande upprustning.

Flottans anläggningar i Göteborg. Manskapsförläggningarna äro nedslitna och måste betraktas som otidsenliga. Varmvatten saknas till tvätt-

ställ och duschrum i samtliga kaserner. Man saknar också tillgång till bastu.

Vaxholms kustartilleriregemente. Inga väsentliga anmärkningar ha tillkommit jämfört med föregående årsrapport. Planerna på förbandssjukhusets renovering och tillbyggnad ha ytterligare avancerat.

Karlskrona kustartilleriregemente. En del nybyggnads- och underhållsarbeten som haft betydelse för hygienien vid förbandet har utförts. Förbandssjukhuset är i ett godtagbart skick men tungarbetat och mindre lämpligt beläget för tjänsteläkarmottagningen.

Gotlands kustartillerikår. Med undantag av att sjukhuslokalerna äro i behov av översyn och reparationer finnes intet mer väsentligt att anmärka på anläggningarna vid förbandet.

Älvsborgs kustartilleriregemente. Gymnastiklokal och bastu saknas alltjämt vid regementet. De sanitära förhållandena för övrigt tillfredsställande.

Härnösands kustartillerikår. Kasernutrymmena synas av skilda anledningar numera ha blivit alldeles för små. Logementen äro — vid fullbeläggning — så trånga att de ur hygienisk synpunkt äro otillfredsställande.

Sjökrigsskolan. Intet mer anmärkningsvärt.

4. De sanitära förhållandena till sjöss

Vattenhygienien har varit tillfredsställande under det gångna året och jämfört med tidigare har den blivit bättre. Hygienien ombord har i stort sett varit god. Inom vissa områden förekommer en del olägenheter, som man på olika sätt försöker bemästra. Sålunda utgöra bul- lerproblemen inom vissa utrymmen en svårlost fråga. Likaså förekomma på si-

na ställen luftfuktighets- och temperaturproblem.

5. Sjukvårdsmaterielen

Komplettering av vissa brister i sjukvårdsmaterielen har ägt rum. Ytterligare materiel har kunnat utläggas på bered-

skapsförlagda fartyg, till flottans landbaserade förband och till olika kustartilleriförband.

Stockholm i juli 1962.

För marinöverläkaren

K. Linroth

IV. Flygvapnet

(Berättelse avgiven av flygöverläkaren)

A. Läkare vid flygvapnet

Antalet läkarbefattningar på flygvapnets *stat* var vid årets slut följande:

- 1 flygöverläkare
 - 1 förste flygläkare i Ao 25 (överstelöjtnants tjänsteklass)
 - 1 förste flygläkare i Ao 24 (överstelöjtnants tjänsteklass)
 - 2 specialflygläkare
 - 1 förste flygläkare i Ao 23 (överstelöjtnants tjänsteklass)
 - 3 förste flygläkare i Ao 23 (majors tjänsteklass)
 - 15 flygläkare av 1. graden i Ao 21
 - 2 flygläkare av 1. graden i Ao 19
 - 24 flygläkare av 2. graden (dessutom kvarstår ytterligare en flygläkare av 2. graden, förordnad före ingången av budgetåret 1962—63).
- I flygvapnets *reserv* funnos vid årets utgång 1 flygöverläkare, 6 förste flyglä-

kare samt 24 flygläkare i lägre grader.

Vid årets utgång var ingen flygläkarbefattning vakant.

Förändringar sedan föregående år rörande läkarbefattningarna ha varit följande:

2 beställningar som flygläkare av 1. graden vid FV i Ao 19 ha tillkommit med placering som biträdande skolresp. kårlekare vid F 5 och F 21. Samtidigt har antalet arvodestjänster för flygläkare av 2. graden fr. o. m. budgetåret 1962—63 minskats från 26 till 24.

Det tidigare anmälda behovet av biträdande läkare vid F 16—F 20 kvarstår.

Sedan under året innehavaren av befattningen som flygläkare av 1. graden på *reservstat* avgått med pension har befattningen ifråga indragits.

B. Sjukvårdspersonalen

Från flera förband ha påtalats svårigheter att finna ersättare för översköterskorna vid för dessa fastställda ledigheter; otillfredsställande löneförhållanden synas härvid ha utgjort det främsta hindret.

Frågan om sjukvårdsförmännens, i flera tidigare berättelser påtalade, löne-

ställning har ej heller under 1961 fått sin lösning, medan arbetsomfånget för dessa befattningshavare ytterligare ökat.

Beställningarna som sjukvårdsöverfurer, tidigare på flera håll vakanta, voro vid årets slut på ett undantag när besatta vid samtliga förband.

C. Utbildningsfrågor

Utöver sedvanlig flygkurs för flygläkare har under året anordnats baskurs för flygläkare av 2. graden och i reserven samt fortbildningskurs för flotttiljläkare. De flesta av förbandsläkarna ha deltagit i av flyg- och navalmedicinska nämnden anordnad flygmedicinsk kontaktkonferens. Dessutom ha enstaka flygläkare varit kommenderade till olika kortare kurser anordnade bl. a. av försvarets sjukvårdsstyrelse och medicinalstyrelsen.

Sjukvårdsförmännen ha genomgått en veckolång, av armén och flygvapnet gemensamt anordnad expeditiönsföreståndarkurs.

Flera sjukvårdsöverfurirer och undersköterskor ha genomgått två veckors

praktisk fortutbildning på civilt sjukhus.

Utbildning av värnpliktiga sjukvårdare har bedrivits centralt vid två sjukvårdsskolor vid F 4 resp. F 12. Den ringa omfattningen av slutna vård på förbandssjukhusen har orsakat svårigheter att efter den teoretiska utbildningen på ett rationellt sätt sysselsätta de värnpliktiga sjukvårdarna på hemmaförbanden. Praktisk utbildning har dock på de flesta håll kunnat givas genom tjänstgöring på civila sjukhus och i civil ambulanstjänst.

Tack vare att vakanserna för sjukvårdsöverfurirer nu kunnat besättas har instruktionsverksamheten i hälso- och sjukvård för förbandspersonal av alla kategorier verksamt kunnat förbättras.

D. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid flygvapnet

1. Sjukvårdslokalerna och -materielen

Det trängande behovet av om- och tillbyggnader av sjukhusen vid F 5, F 16 och F 21 har ej heller under 1961 kunnat tillgodoses. Beslut om sådan ombyggnad vid F 21 under budgetåret 1962—63 föreligger dock. Förflyttningen av flygvapnets förberedande fältflygarskola till Herrevadskloster samt tillkomsten av befattningen som biträdande skolläkare vid F 5 har gjort kravet på större och ändamålsenligare sjukhuslokaler i Ljungbyhed särskilt angeläget och brådskande. Behovet av nytt sjukhus vid F 1 kvarstår som ersättning för det gamla, i Västerås belägna, för F 1 och flygvapnets centrala skolor gemensamma, som i en nära framtid kommer att överlätas till staden.

I övrigt äro sjukvårdslokalerna vid

flygvapnets förband i allmänhet väl underhållna och i utmärkt skick samt utrustade med tillräckliga och ändamålsenliga inventarier. Detta omdöme gäller även för sjukvårdsmaterielen.

Den slutna sjukvården har under året vid ytterligare ett par förband centraliserats genom förläggning till närliggande, andra försvarsgrenar tillhörande förband.

2. Hälso- och sjukvårdsförhållanden

Hälso- och sjukvårdsförhållanden under 1961 var mycket gott, och inga större eller allvarigare epidemier förekommo.

De sanitära förhållandena ha i stort sett varit goda, och förläggnings- och arbetslokaler ha varit väl underhållna och i gott skick.

Dock har det upprepade gånger tidigare påtalade behovet av varmvatten i kasernernas tvätt- och duschrum gjort sig ytterligare påmint.

3. Läkarundersökningar

Resultatet av *läkarundersökningarna före uttagning till första flygutbildning* under 1961 återfinns i tabell 7. Av denna framgår, att 1961 underkändes 20 % av de läkarundersökta mot 18 % under 1960. Bland kassationsorsakerna dominerade liksom tidigare ögonfelen.

Av i *flygtjänst varande personal* godkändes under 1961 vid de årliga undersökningarna 95,2 % för fortsatt sådan tjänstgöring mot 95,3 % under 1960. 3,3 % (1960 3,7 %) godkändes med viss inskränkning i flygtjänstgöringen, medan 1,5 % (1 %) underkändes.

Läkarundersökning av flygande personal tillhörande armén och marinen har enligt »huvudförvaltningsprincipen» utförts vid flygvapnets medicinska undersökningscentral, medan marinen på motsvarande sätt svarat för läkarundersökningar av flygvapnets dykeripersonal. De ovan angivna siffrorna angående resultatet av läkarundersökningarna avse dock enbart flygvapnets egen personal.

4. Olycksfall i samband med flygning

Flygvapnets haveristatistik visar, att förlusterna av personal och materiel under 1961 voro större än under 1960, i det antalet flyghaverier med dödsfall var 19 mot 15 och antalet dödsfall 26 mot 20. Särskilt svårt drabbades F 7 med 7 dödsfall. En sammanställning av antalet olycksfall i samband med flygning under åren 1952—61 återfinnes i tabell 8.

Fallskärmshoppens antal under 1961 var 23 (mot 20 1960). Av dessa medförde 21 inga eller obetydliga personskador, medan 2 utsprång misslyckades och personalen omkom.

5. Sjuktransportflygningar

Även under 1961 ställde flygvapnet i viss utsträckning flygplan till förfogande för sjuktransporter.

Sålunda utfördes 11 sådana flygningar med en sammanlagd flygsträcka på 4 030 km. Motsvarande siffror för 1960 var 10 flygningar över 3 227 km. Bland de sjukdomar som påkallat flygtransporterna dominerade som tidigare de akuta njursjukdomarna.

Stockholm i februari 1962.

Gustav Severin

Flygöverläkare

TABELLER

Tab. 1. Sjukligheten bland försvarets personal år 1961

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Truppförband och förläggningssort	Kvarlägg. från 1960	Under året insjuknade							
		Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti
Armén									
Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.	184	4 276	6 925	5 049	2 657	2 678	4 522	3 387	3 378
<i>I. Milo</i>	<i>47</i>	<i>1 093</i>	<i>1 645</i>	<i>966</i>	<i>459</i>	<i>621</i>	<i>1 244</i>	<i>1 174</i>	<i>754</i>
1 Norra skånska inf.reg. (Kristianstad)	2	111	169	59	83	82	221	110	100
2 Södra » » (Ystad)	—	160	357	147	18	56	213	204	66
3 Kronobergs regemente (Växjö)	5	143	178	116	31	104	164	207	151
4 Norra Smålands reg. (Eksjö)	20	128	134	107	85	77	155	261	76
5 Skånska pansarreg. (Hässleholm)	2	37	83	61	9	32	30	28	45
6 Wendes artillerireg. (Kristianstad)	5	126	165	118	27	69	83	64	64
7 Smålands artillerireg. (Jönköping)	3	77	142	94	36	63	80	97	90
8 Skånska luftvärnskåren (Malmö)	3	73	154	67	115	63	76	41	30
9 Göta ingenjörkår (Eksjö)	2	107	89	107	8	38	95	83	74
10 Skånska trängreg. (Hässleholm)	5	131	174	90	47	37	127	79	58
<i>II. Milo</i>	<i>23</i>	<i>562</i>	<i>952</i>	<i>664</i>	<i>190</i>	<i>287</i>	<i>634</i>	<i>536</i>	<i>420</i>
1 Jämtlands fältjägarreg. (Östersund) ..	13	176	283	267	49	63	186	188	120
2 Hälsinge regemente (Gävle)	—	134	274	179	13	84	201	132	92
3 Västernorrlands regemente (Sollefteå) ..	3	85	128	86	12	42	88	133	89
4 Norrlands artillerireg. (Östersund)	4	45	69	41	6	12	58	35	56
5 Sundsvalls luftvärnskår (Sundsvall) ..	2	81	131	29	63	24	27	29	44
6 Norrlands trängreg. (Sollefteå)	1	41	67	62	47	62	74	19	19
<i>III. Milo</i>	<i>36</i>	<i>742</i>	<i>1 303</i>	<i>706</i>	<i>346</i>	<i>487</i>	<i>720</i>	<i>443</i>	<i>604</i>
1 Älvsborgs regemente (Borås)	10	105	222	152	49	129	156	122	159
2 Hallands » » (Halmstad)	1	90	238	80	77	40	43	73	27
3 Bohusläns » » (Uddevalla)	5	142	248	95	35	80	182	71	141
4 Livregementets husarer (Skövde)	2	55	80	35	28	19	40	15	42
5 Skaraborgs pansarregemente (Skövde) ..	11	85	122	54	55	68	105	37	76
6 Göta artilleriregemente (Göteborg) ..	—	59	51	94	12	44	68	23	42
7 Göta signalkår (Karlsborg)	4	73	101	53	62	40	24	22	24
8 Göteborgs luftvärnskår (Göteborg)	—	62	136	81	17	18	49	18	30
9 Göta trängreg. (Skövde)	3	71	105	62	11	49	53	62	63
<i>IV. Milo</i>	<i>58</i>	<i>903</i>	<i>1 444</i>	<i>1 108</i>	<i>956</i>	<i>730</i>	<i>988</i>	<i>512</i>	<i>719</i>
1 Svea livgarde (Stockholm)	7	84	176	83	77	76	215	63	145
2 Livgrenadjärregementet (Linköping) med Infanteristridsskolan	6	61	66	87	51	95	72	34	67
3 Södermanlands regemente (Strängnäs) ..	2	80	164	95	20	34	65	20	71
4 Livgardesskvadronen (Stockholm)	7	80	77	63	51	50	125	55	31
5 Göta pansarlivgarde (Enköping)	3	55	89	64	113	55	50	53	42
6 Svea artillerireg. (Stockholm) med Tyg- förvaltningssskolan	6	92	112	106	52	65	47	23	29

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
					Avförda				Kvarligg. till 1962	Antal sjukdagar				Antal sjukdagar per 100 tjänstgöringsdagar
Septem-ber	Oktober	Novem-ber	December	Summa	Dugliga till fortsatt krigs-tjänstgöring	Tillfälligt edug-liga till fortsatt krigstjänstg.	Odugliga till fortsatt krigs-tjänstgöring	Döda		vid truppen	å militär-sjukhus	å civilt sjuk-hus	Summa	
4 799	5 143	4 378	3 425	50 567	44 803	3 730	2 014	11	193	85 131	155 608	21 660	262 399	2,5
1 072	1 058	628	513	11 227	10 070	851	314	5	34	20 207	35 591	5 825	61 623	2,0
144	118	81	43	1 321	1 218	85	18	—	2	1 848	3 825	413	6 086	1,7
82	105	75	65	1 548	1 306	195	45	—	2	2 234	4 209	579	7 022	1,4
103	98	66	73	1 434	1 363	55	17	—	4	1 929	5 343	1 184	8 456	2,2
160	191	83	55	1 512	1 391	66	69	1	5	3 227	8 201	929	12 357	3,1
35	57	33	12	462	464	—	—	—	—	1 195	1 930	235	3 360	1,5
96	104	117	54	1 087	1 009	60	23	—	—	1 716	3 270	298	5 284	2,5
185	160	45	39	1 108	929	132	43	2	5	1 061	2 785	749	4 595	1,7
49	61	42	33	804	667	88	48	—	4	1 291	1 944	226	3 461	1,9
124	88	53	38	904	786	87	27	1	5	1 553	2 579	562	4 694	2,4
94	76	33	101	1 047	937	83	24	1	7	4 153	1 505	650	6 308	2,1
542	507	483	365	6 142	5 385	579	171	1	29	9 927	19 701	2 577	32 205	2,0
98	89	145	104	1 768	1 491	240	37	—	13	4 427	4 335	405	9 167	2,9
215	200	105	73	1 702	1 470	163	64	—	5	1 462	6 478	515	8 455	2,2
85	62	66	71	947	934	10	1	1	4	1 945	2 678	934	5 557	1,6
30	50	46	37	485	458	14	13	—	4	1 041	1 641	284	2 966	1,5
52	50	62	42	634	467	129	39	—	1	495	1 854	178	2 527	1,7
62	56	59	38	606	565	23	17	—	2	557	2 715	261	3 533	1,4
1 056	1 020	771	546	8 744	7 695	693	358	1	33	15 021	23 992	3 122	42 135	2,0
199	199	164	103	1 759	1 638	70	54	1	6	3 016	4 739	828	8 583	2,4
30	57	79	47	881	855	19	2	—	6	1 815	2 475	264	4 554	2,9
254	236	160	99	1 743	1 338	220	186	—	4	1 420	5 704	503	7 627	3,0
48	38	40	41	481	471	9	1	—	2	611	1 496	162	2 269	1,6
120	128	106	75	1 031	927	79	28	—	8	2 524	2 386	540	5 450	1,5
81	76	36	37	623	502	83	37	—	1	713	2 234	212	3 159	1,8
80	77	67	44	667	579	78	10	—	4	1 118	1 633	88	2 839	1,3
75	94	61	48	689	689	—	—	—	—	1 618	1 769	109	3 496	2,1
169	115	58	52	870	696	135	40	—	2	2 186	1 556	416	4 158	1,7
1 014	1 244	1 209	1 101	11 928	9 878	1 060	980	1	67	20 044	37 531	4 530	62 105	1,7
222	207	190	241	1 779	871	333	571	—	11	2 813	3 527	202	6 542	1,9
53	79	118	175	958	891	23	30	—	20	992	4 823	681	6 496	1,6
110	186	123	71	1 039	990	22	28	—	1	1 604	2 923	324	4 851	1,6
52	67	90	60	801	668	89	49	—	2	2 056	2 276	408	4 740	1,8
41	73	57	39	731	549	109	76	—	—	790	1 702	319	2 811	1,3
35	48	74	51	734	685	21	28	—	6	1 309	3 212	256	4 777	2,1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Truppförband och förläggningssort	Kvarligg. från 1960	Under året insjuknade							
		Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti
7 Östgöta luftvärnsreg. (Linköping)	6	43	58	29	26	18	45	15	28
8 Roslagens luftvärnsreg. (Norrtälje)	6	93	114	132	137	85	85	39	63
9 Svea ingenjörreg. (Stockholm)	10	60	117	135	144	56	77	59	57
10 Upplands signalregemente (Uppsala)	1	58	136	65	30	26	45	32	43
11 Svea trängreg. (Linköping)	2	58	215	57	76	73	70	76	76
12 Infanteriets kadettskola (Stockholm)	—	22	23	21	17	18	17	13	12
13 Krigsskolan (Stockholm)	—	23	18	83	73	39	14	5	6
14 Arméns underofficersskola (Uppsala)	2	91	75	85	83	37	58	22	42
15 Ridskolan (Strömsholm)	—	3	4	3	6	3	3	3	7
<i>V. Milo</i>	6	545	913	453	291	290	556	246	423
1 Värmlands regemente (Karlstad)	3	95	250	104	112	64	138	79	101
2 Livregementets grenadjärer (Örebro)	1	160	240	171	28	71	151	27	99
3 Dalregementet (Falun)	2	245	343	130	25	69	184	60	124
4 Bergslagens art.reg. (Kristinehamn)	—	45	80	45	14	27	58	34	43
5 Artilleriskjutskolan (Villingsberg)	—	—	—	3	112	59	25	46	56
<i>VI. Milo</i>	14	359	498	366	119	177	313	320	303
1 Norrbottens regemente (Boden)	4	80	99	51	11	21	58	52	47
2 Västerbottens regemente (Umeå)	—	52	84	51	2	15	58	90	65
3 Norrlands dragonregemente (Umeå)	—	23	38	17	9	11	14	18	33
4 Bodens artilleriregemente (Boden)	2	49	38	78	2	36	25	33	47
5 Luleå luftvärnskår (Luleå)	—	47	86	16	51	23	40	12	30
6 Bodens ingenjörkår (Boden)	6	46	50	30	4	32	47	26	32
7 Norrlands signalbataljon (Boden)	1	37	37	15	30	25	45	58	13
8 Arméns jägarskola (Kiruna)	—	15	51	94	9	10	15	15	14
9 Norrbottens pansarbataljon (Boden)	1	10	15	14	1	4	11	16	22
<i>VII. Milo</i>	—	72	170	786	296	86	67	106	155
1 Gotlands infanteriregemente (Visby)	—	57	126	665	251	45	59	58	77
2 Gotlands artillerikår (Visby)	—	15	44	121	45	41	8	48	78
Övrig personal	222	1 258	1 244	1 107	979	792	697	499	753
1 I. militärområdet	39	207	223	205	149	126	138	85	116
2 II. »	25	143	158	152	145	115	94	77	123
3 III. »	50	215	201	181	149	115	122	79	128
4 IV. »	52	359	382	336	337	261	209	130	201
5 V. »	11	85	67	70	45	45	30	29	39
6 VI. »	36	185	173	130	109	109	85	80	120
7 VII. »	9	64	40	33	45	21	19	19	26

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Septem- ber	Oktober	Novem- ber	December	Summa	Avförda				Kvarligg. till 1962	Antal sjukdagar				Antal sjukdagar per 100 tjänst- göringsdagar
					Dugliga till fortsatt krigs- tjänstgöring	Tillfalligt odug- liga till fortsatt krigstjänstg.	Odugliga till fortsatt krigs- tjänstgöring	Döda		vid truppen	Å militär- sjukhus	Å civilt sjuk- hus	Summa	
51	51	30	85	479	406	52	24	—	3	341	1 827	112	2 280	1,6 7
71	78	83	73	1 053	935	65	54	—	5	1 754	4 516	255	6 525	2,6 8
119	141	145	97	1 207	917	230	58	1	11	2 812	3 043	461	6 316	1,6 9
85	57	39	20	636	568	35	31	—	3	488	3 850	316	4 654	1,7 10
133	177	134	90	1 235	1 162	53	20	—	2	2 960	2 961	935	6 856	2,0 11
14	15	16	10	198	185	13	—	—	—	427	132	25	584	0,5 12
—	1	3	2	267	261	3	—	—	—	533	908	18	1 459	1,8 13
23	60	102	76	754	733	12	8	—	3	990	1 698	198	2 886	1,4 14
5	4	5	11	57	57	—	—	—	—	175	133	20	328	2,0 15
590	721	668	581	6 277	5 938	244	85	2	14	11 038	17 484	1 563	30 085	2,1
111	155	193	102	1 504	1 502	1	1	—	3	1 431	5 595	593	7 619	2,0 1
109	104	137	150	1 447	1 305	99	37	1	6	3 195	5 828	255	9 278	2,6 2
305	382	289	292	2 448	2 397	39	10	1	3	4 931	4 029	431	9 391	2,5 3
65	80	49	37	577	443	97	35	—	2	831	1 352	167	2 350	1,1 4
—	—	—	—	301	291	8	2	—	—	650	680	117	1 447	2,2 5
294	429	384	247	3 809	3 621	150	36	1	15	3 406	14 543	3 004	20 953	1,4
28	62	52	44	605	600	4	2	—	3	333	2 520	810	3 663	1,3 1
53	107	80	61	718	714	—	—	—	4	418	2 361	378	3 157	1,0 2
22	25	29	28	267	266	—	—	—	1	35	1 110	189	1 334	1,2 3
38	60	36	20	462	462	2	—	—	—	855	1 071	523	2 449	1,1 4
53	43	65	42	508	467	12	25	—	4	444	1 878	84	2 406	1,8 5
43	48	60	23	441	391	52	2	—	2	1 007	1 648	537	3 192	2,1 6
25	38	33	11	367	361	5	2	—	—	151	2 093	189	2 433	1,6 7
18	12	13	11	277	199	73	5	—	—	22	1 074	154	1 250	1,1 8
14	34	16	7	164	161	2	—	1	1	141	788	140	1 069	1,5 9
231	164	235	72	2 440	2 216	153	70	—	1	5 488	6 766	1 039	13 293	2,6
177	141	175	46	1 877	1 749	92	36	—	—	4 707	3 991	702	9 400	3,0 1
54	23	60	26	563	467	61	34	—	1	781	2 775	337	3 893	1,9 2
923	1 067	1 247	1 067	11 633	11 578	—	—	25	252	109 514	2 071	16 708	128 293	2,8
152	174	188	152	1 915	1 903	—	—	1	50	21 286	264	3 035	24 585	2,5 1
129	122	166	154	1 578	1 575	—	—	2	26	11 652	215	1 781	13 648	2,3 2
179	196	216	192	1 973	1 982	—	—	5	36	19 502	106	2 252	21 860	3,2 3
259	318	394	320	3 506	3 469	—	—	13	76	30 458	1 140	4 929	36 527	2,9 4
43	58	62	69	642	641	—	—	—	12	5 309	48	1 240	6 597	2,3 5
122	162	179	149	1 603	1 592	—	—	4	43	16 986	247	2 982	20 215	3,2 6
39	37	42	31	416	416	—	—	—	9	4 321	51	489	4 861	2,9 7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Förband		Kvarligg. från 1960	Under året insjuknade							
			Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti
Marinen										
Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.		53	812	1 839	1 091	792	848	492	445	606
1	Flottans fartyg	6	130	175	153	109	131	105	46	108
2	Flottan i övrigt.....	33	270	675	406	323	335	189	144	243
3	Stockholm	13	89	125	132	89	97	62	34	60
4	Karlskrona	13	152	523	242	208	210	108	89	161
5	Göteborg	7	29	27	32	26	28	19	21	22
6	Kustartilleriet	12	319	903	430	331	348	162	223	232
7	Vaxholm	5	81	234	93	57	183	40	108	54
8	Karlskrona	5	91	327	126	78	90	69	33	82
9	Färösund	2	89	62	36	21	18	17	16	12
10	Älvsborg	—	36	137	129	146	49	29	46	62
11	Hemsö	—	22	143	46	29	8	7	20	22
12	Skolor	2	93	86	102	29	34	36	32	23
13	Sjökrigsskolan	1	23	15	22	11	7	14	9	5
14	Marinens skolor Berga	1	70	71	80	18	27	22	23	18
Övrig personal		73	378	446	354	306	232	168	136	178
1	Flottans fartyg.....	—	12	15	13	10	6	3	6	4
2	Flottan i övrigt	39	123	134	108	87	68	55	35	66
3	Kustartilleriet	30	219	270	207	188	133	95	86	93
4	Skolor	4	24	27	26	21	25	15	9	15
Flygvapnet										
Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.		47	748	1 023	895	580	698	380	220	534
1	F 1. Västmanlands flygflottilj	1	39	50	29	22	37	11	5	23
2	F 2. Roslagens flygkår.....	1	30	20	36	20	20	10	15	20
3	F 3. Östgöta flygflottilj	—	22	19	22	14	21	23	10	26
4	F 4. Jämtlands »	2	18	40	37	32	47	27	11	11
5	F 5. Krigsflygskolan	5	92	130	116	53	21	8	23	33
6	F 6. Västgöta flygflottilj.....	1	19	63	43	27	34	13	11	41
7	F 7. Skaraborgs »	3	32	41	20	9	39	13	8	10
8	F 8. Svea »	—	47	88	50	34	46	17	11	25
9	F 9. Göta »	4	79	110	99	52	86	46	17	64
10	F 10. Skånska »	3	51	80	103	49	57	36	7	30
11	F 11. Södermanlands »	4	39	80	64	59	48	27	13	43
12	F 12. Kalmar »	1	59	47	38	41	26	13	19	41
13	F 13. Bråvalla »	10	39	51	25	30	45	17	8	31
14	F 14. Hallands »	1	26	31	32	18	13	19	4	11
15	F 15. Hälsinge »	—	28	20	19	18	28	14	6	21
16	F 16 och F 20. Upplands flygflottilj. med Flygkadettskolan	3	40	43	35	35	50	37	18	36
17	F 17. Blekinge »	3	35	39	56	34	34	23	19	38
18	F 18. Södertörns »	3	39	44	41	11	31	11	10	18
19	F 21. Norrbottens flygbaskår	2	14	27	30	22	15	15	5	12
Övrig personal		92	643	773	577	465	486	395	240	456

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Septem- ber	Oktober	Novem- ber	December	Summa	Avförda				Kvarligg. till 1962	Antal sjukdagar				Antal sjukdagar per 100 tjänst- göringsdagar
					Dugliga till fortsatt krigs- tjänstgöring	Tillräddigt odug- liga till fortsatt krigstjänstg.	Odugliga till fortsatt krigs- tjänstgöring	Döda		vid truppen	å militär- sjukhus	å civilt sjuk- hus	Summa	
766	666	647	478	9 482	8 602	628	243	2	60	26 448	24 933	5 244	56 625	2,1
97	75	102	68	1 299	1 296	—	—	—	9	3 012	2 255	305	5 572	1,0
288	226	338	280	3 717	3 422	201	86	—	41	12 469	9 564	2 714	24 747	3,1
81	75	63	48	955	947	—	7	—	14	4 373	2 425	584	7 382	3,0
189	135	259	219	2 495	2 225	190	68	—	25	5 406	6 769	1 874	14 049	3,0
18	16	16	13	267	250	11	11	—	2	2 690	370	256	3 316	4,1
304	305	140	96	3 793	3 212	427	157	2	7	9 726	11 049	1 788	22 563	2,1
62	56	18	24	1 010	779	165	66	—	5	2 546	2 373	133	5 092	1,9
117	116	62	30	1 221	1 150	57	17	—	2	3 556	3 344	688	7 588	2,2
79	45	7	8	410	368	39	5	—	—	337	2 162	348	2 847	2,6
42	57	46	17	796	669	77	49	1	—	2 462	2 264	366	5 092	2,6
4	31	7	17	356	246	89	20	1	—	825	906	253	1 984	1,4
77	60	67	34	673	672	—	—	—	3	1 241	2 065	437	3 743	1,6
8	11	17	13	155	156	—	—	—	—	325	332	55	712	1,1
69	49	50	21	518	516	—	—	—	3	916	1 733	382	3 031	1,7
264	297	353	352	3 464	3 464	—	1	7	65	28 703	647	5 448	34 798	2,6
17	4	5	11	106	100	—	1	—	5	449	14	159	622	0,4
88	103	128	106	1 101	1 108	—	—	—	4	11 300	168	2 545	14 013	3,4
136	171	193	204	1 995	1 997	—	—	—	3	15 096	423	2 048	17 567	2,5
23	19	27	31	262	259	—	—	—	7	1 858	42	696	2 596	2,5
517	566	725	400	7 286	6 915	235	149	2	32	21 932	18 347	4 009	44 288	1,6
19	21	22	14	292	276	4	12	—	1	550	815	204	1 569	1,0
11	34	15	17	248	212	22	14	—	1	744	806	141	1 691	1,2
31	30	33	17	268	250	16	1	—	1	374	909	168	1 451	1,2
16	18	43	17	317	310	3	4	—	2	845	1 321	293	2 459	1,6
26	22	75	46	645	619	13	15	—	3	1 240	2 154	574	3 968	1,5
45	27	49	12	384	350	26	8	—	1	1 029	654	142	1 825	1,8
11	15	9	8	215	217	—	—	—	1	1 816	998	327	3 141	2,4
34	36	48	15	451	438	9	4	—	—	1 709	725	183	2 617	2,1
59	62	76	51	801	801	4	—	—	—	3 348	518	285	4 151	2,2
56	28	28	22	547	538	3	7	—	2	1 610	1 534	231	3 375	1,6
20	41	60	41	535	526	6	5	1	1	1 700	1 398	409	3 507	1,8
36	39	39	11	409	407	—	—	—	3	1 234	1 050	33	2 317	1,8
25	25	32	22	350	343	—	16	—	1	1 528	679	125	2 332	2,0
14	18	22	16	224	223	1	—	—	1	870	788	61	1 719	2,1
12	11	23	6	206	172	20	14	—	—	86	572	53	711	0,6
24	29	38	18	403	324	51	26	1	4	520	1 186	186	1 892	1,1
23	26	34	27	388	362	24	2	—	3	1 568	618	211	2 397	1,4
21	29	26	12	293	249	24	19	—	4	924	679	135	1 738	1,3
34	55	53	28	310	298	9	2	—	3	237	943	248	1 428	1,4
521	599	753	607	6 515	6 501	—	—	9	97	45 112	897	6 577	52 586	2,8

Tab. 2. Smittsamma könssjukdomar bland värnpliktiga samt fast anställt underbefäl och meniga vid försvaret år 1961

(En del fall ha icke föranlett sjukredovisning — jfr. tab. 3.)

[illegible]

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.				Övrig personal				Totalt
	Ar-mén	Mari-nen	Flyg-vap-net	Sum-ma	Ar-mén	Mari-nen	Flyg-vap-net	Sum-ma	
Lymphogranuloma inguinale venereum (037)	1	1	—	2	—	—	—	—	2
Livsmedelsförgiftning (049)	2	1	—	3	—	—	—	—	3
Röda hund (086)	824	301	155	1 280	22	7	7	36	1 316
Vattkoppor (087)	136	24	24	184	10	1	1	12	196
Bältros (088)	21	4	3	28	6	3	2	11	39
Påssjuka (089)	421	37	101	559	22	10	28	60	619
Övriga	98	30	59	187	7	1	23	31	218
II. Tumörer	33	7	6	46	31	8	10	49	95
A 44 Malign tumör i munhåla och svalg ..	1	—	1	2	—	—	—	—	2
A 45 Malign ösofagustumör	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A 46 Malign ventrikeltumör	—	—	—	—	1	—	—	1	1
A 47 Malign tunn/grovtarmtumör	—	—	—	—	3	—	—	3	3
A 48 Malign rektaltumör	1	—	—	1	1	1	—	2	3
A 49 Malign tumör i larynx	—	—	1	1	—	—	—	—	1
A 50 Malign tumör i trakea, bronk, lunga och pleura	—	—	—	—	1	—	—	1	1
A 51 Malign tumör i mamma	1	—	—	1	3	—	3	6	7
A 52 Malign tumör i cervix uteri	—	—	—	—	—	2	—	2	2
A 53 Malign tumör i uterus	—	—	—	—	—	—	1	1	1
A 54 Malign prostatatumör	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A 55 Malign tumör i huden	1	1	—	2	—	—	—	—	2
A 56 Malign bentumör, malign tumör i bindväv och muskulatur	2	—	—	2	—	—	1	1	3
A 57 Malign tumör på annat ställe	4	2	1	7	2	—	1	3	10
A 58 Leukemi och aleukemi	1	—	—	1	1	3	—	4	5
A 59 Lymfosarkom och andra svulster i lymfatiska systemet och blodbildande organen	1	2	1	4	4	1	—	5	9
A 60 Benign tumör och tumör av icke angiven art	21	2	2	25	15	1	4	20	45
III. IV. Allergiska sjukdomar. Endokrina systemets sjukdomar. Ämnesomsättningssjukdomar. Nutritionsrubbningar. Blodbildande organens och blodets sjukdomar	315	63	72	450	71	16	19	106	556
A 61 Atoxisk struma	7	6	1	14	3	—	—	3	17
A 62 Tyreotoxikos	6	1	—	7	1	2	1	4	11
A 63 Sockersjuka	65	12	4	81	10	2	—	12	93
A 64 Avitaminoser och andra bristsjukdomar	2	1	—	3	7	—	—	7	10
A 65 Anemi	12	—	—	12	18	1	—	19	31
A 66 Allergiska sjukdomar. Sjukdomar i andra endokrina organ, andra ämnesomsättningsrubbningar och andra sjukdomar i blodbildande organen och blodet	223	43	67	333	32	11	18	61	394
V. Mentala sjukdomar. Psykoneuroser. Patologiska personlighetstyper	1 407	311	134	1 852	181	54	85	320	2 172
A 67 Schizofreni (300)	58	19	5	82	1	—	1	2	84
Manisk-depressiv psykos (301)	83	4	6	93	22	—	—	22	115

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.				Övrig personal				Totalt
	Ar- mén	Mari- nen	Flyg- vap- net	Sum- ma	Ar- mén	Mari- nen	Flyg- vap- net	Sum- ma	
A 68 Övriga mentala sjukdomar	152	32	18	202	14	25	18	57	259
A 68 Psykoneuros och abnorm personlighet	1 073	239	105	1 417	143	28	66	237	1 654
A 69 Mentala defekter	41	17	—	58	1	1	—	2	60
VI. Nervsystemets och sinnesorganens sjukdomar	1 108	146	87	1 341	232	42	95	369	1 710
A 70 Hjärnans och ryggmärgens kärlsjukdomar	5	1	1	7	3	4	1	8	15
A 71 Meningit	17	—	2	19	2	—	—	2	21
A 72 Sclerosis disseminata	6	—	1	7	1	—	—	1	8
A 73 Fallandesot	35	4	1	40	4	1	1	6	46
A 74 Inflammatoriska ögonsjukdomar	81	13	19	113	24	9	11	44	157
A 75 Grå starr	—	—	1	1	1	—	—	1	2
A 76 Grön starr	4	—	1	5	4	—	—	4	9
A 77 Inflammation i mellanörat och mastoidit	494	97	45	636	59	13	20	92	728
A 78 Migrän (354)	105	9	3	117	49	4	44	97	214
Ischias (363)	251	8	8	267	62	7	7	76	343
Andra sjukdomar i nervsystemet och sinnesorganen	110	14	5	129	23	4	11	38	167
VII. Cirkulationsorganens sjukdomar ..	306	55	38	399	144	45	47	236	635
A 79 Reumatisk feber	26	4	2	32	4	1	6	11	43
A 80 Kroniska reumatiska hjärtsjukdomar	5	—	2	7	2	—	3	5	12
A 81 Arteriosclerotiska och degenerativa hjärtsjukdomar	19	2	—	21	20	6	7	33	54
A 82 Andra hjärtsjukdomar	75	11	9	95	25	8	7	40	135
A 83 Hypertoni med hjärtsjukdom	8	1	1	10	6	—	2	8	18
A 84 Hypertoni utan uppgift om hjärtsjukdom	40	12	5	57	20	9	6	35	92
A 85 Artärsjukdomar	8	3	2	13	8	4	1	13	26
A 86 Andra cirkulationsorganens sjukdomar	125	22	17	164	59	17	15	91	255
VIII. Respirationsorganens sjukdomar	27 321	5 615	4 037	36 973	6 771	2 269	4 053	13 093	50 066
A 87 Vanlig förkylning (470)	10 311	805	1 222	12 338	3 025	782	2 225	6 032	18 370
Akut sinuit (471)	538	110	100	768	268	31	140	439	1 207
Akut faryngit (472)	5 159	2 420	1 253	8 832	1 190	590	773	2 553	11 385
Akut tonsillit (473)	5 193	1 253	779	7 225	512	124	327	963	8 188
Akut laryngit och tracheit (474)	171	22	217	410	56	7	163	226	636
Övriga akuta infektioner i övre luftvägarna	3 201	515	133	3 849	1 219	552	265	2 036	5 885
A 88 Influensa	393	135	36	564	88	109	16	213	777
A 89 Lobär lunginflammation	22	8	6	36	1	4	3	8	44
A 90 Bronkopneumoni	281	68	23	372	31	8	11	50	422
A 91 Primär atypisk pneumoni; annan eller icke preciserad pneumoni	26	15	2	43	2	3	6	11	54
A 92 Akut bronkit	1 733	194	225	2 152	350	52	108	510	2 662
A 93 Kronisk bronkit; icke preciserad	48	3	—	51	2	1	—	3	54
A 94 Hyperplastiska tonsiller och adenoider	75	21	8	104	11	—	3	14	118
A 95 Pleuraempyem; lungabscess	2	2	—	4	—	—	—	—	4
A 96 Lungsäcksinflammation	26	4	5	35	5	2	2	9	44
A 97 Halsböld (511)	46	26	7	79	1	1	2	4	83
Kronisk sinuit (513)	16	1	—	17	1	1	—	2	19
Andra sjukdomar i respirationsorganen	60	13	21	94	9	2	9	20	114

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.				Övrig personal				Totalt
	Ar-mén	Mari-nen	Flyg-vap-net	Sum-ma	Ar-mén	Mari-nen	Flyg-vap-net	Sum-ma	
IX. Digestionsorganens sjukdomar . . .	5 751	940	979	7 670	1 884	450	1 137	3 471	11 141
A 98 Tandernas och tandregionens sjukdomar	281	40	77	398	58	21	32	111	509
A 99 Magsår	161	7	13	181	24	6	14	44	225
A 100 Duodenalsår	264	48	23	335	57	16	17	90	425
A 101 Gastrit; duodenit	722	140	100	962	242	12	65	319	1 281
A 102 Appendicit	247	61	43	351	45	9	24	78	429
A 103 Tarmobstruktion; abdominalt bräck	158	16	69	243	13	8	96	117	360
A 104 Gastroenterit och kolit	3 451	564	623	4 638	1 315	329	814	2 458	7 096
A 105 Levercirros, skrumplever	2	—	—	2	2	4	2	8	10
A 106 Gallstenssjukdom, kolecystit	78	9	15	102	85	33	53	171	273
A 107 Stomatit (536)	5	3	1	9	6	1	2	9	18
Analfissur, analfistel (574)	14	1	1	16	7	2	8	17	33
Perianal och periproktal abscess	5	—	1	6	—	—	3	3	9
Bukhinneinflammation (576)	—	2	—	2	1	—	—	1	3
Andra sjukdomar i digestionsorganen	363	49	13	425	29	9	7	45	470
X. Urogenitalorganens sjukdomar	413	91	48	552	217	48	113	378	930
A 108 Akut nefrit	75	19	6	100	11	4	3	18	118
A 109 Kronisk nefrit; icke preciserad	45	4	4	53	2	—	3	5	58
A 110 Infektiösa njursjukdomar	22	2	4	28	6	1	2	9	37
A 111 Sten i urinorganen	42	11	9	62	34	4	15	53	115
A 112 Prostatahyperplasi	2	—	—	2	1	—	—	1	3
A 113 Sjukdomar i mamma	2	—	—	2	1	—	2	3	5
A 114 Cystit (605)	61	5	—	66	36	6	6	48	114
Uretrit, ej venerisk (607)	28	5	1	34	4	5	3	12	46
Prostatit (611)	44	17	2	63	11	2	5	18	81
Hydrocele testis (613)	11	5	4	20	3	—	—	3	23
Andra sjukdomar i urogenitalorganen	81	23	18	122	108	26	74	208	330
XI. Havandeskapets, förlossningens och barnsängstidens sjukdomar	—	—	—	—	22	4	11	37	37
A 115 Feber under havandeskapet, förlossningen, barnsängstiden	—	—	—	—	—	1	—	1	1
A 116 Havandeskapsförgiftning. Förgiftning under barnsängstiden	—	—	—	—	1	—	1	2	2
A 117 Havandeskapsblödning och blödning vid förlossningen	—	—	—	—	1	—	—	1	1
A 118 Abort utan uppgift om feber eller förgiftning	—	—	—	—	6	—	—	6	6
A 119 Abort med feber	—	—	—	—	1	—	—	1	1
A 120 Andra komplikationer under havandeskapet, förlossningen, barnsängstiden	—	—	—	—	13	3	10	26	26
XII. XIII. Hudens och underhudens, skelettets och rörelseorganens sjukdomar	3 494	462	313	4 269	663	184	367	1 214	5 483
A 121 Furunkel och karbunkel (690)	269	74	42	385	48	13	25	86	471
Aktu lymfadenit (694)	74	6	4	84	8	1	1	10	94
Övriga infektioner i hud och underhud	63	23	19	105	17	5	10	32	137
A 122 Artrit och spondylit	185	25	11	221	52	14	8	74	295
A 123 Muskelreumatism och reumatism utan specifikation	1 213	156	134	1 503	336	108	228	672	2 175
A 124 Osteomyelit och periostit	48	—	—	48	13	—	1	14	62

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Sjukdomar		Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.				Övrig personal				Totalt
		Ar-mén	Mari-nen	Flyg-vap-net	Sum-ma	Ar-mén	Mari-nen	Flyg-vap-net	Sum-ma	
A 125	Ankylos av led (737)	62	—	—	62	7	—	—	7	69
	Ryggradskrökning (745)	111	—	—	111	6	—	—	6	117
	Plattfot (746)	54	—	2	56	—	—	—	—	56
	Hallux valgus et varus (747)	4	—	—	4	—	4	—	4	8
	Andra deformiteter av ben och leder	162	1	4	167	23	—	—	23	190
A 126	Eksem (701)	216	57	34	307	28	7	41	76	383
	Osteokondros (732)	38	9	3	50	2	—	1	3	53
	Synovit, bursit, tendovaginit	334	28	21	383	33	6	9	48	431
	Andra hud-, ben- och ledsjukdomar	661	83	39	783	90	26	43	159	942
	XIV. Medfödda missbildningar	38	19	10	67	5	1	1	7	74
A 127	Kluven ryggrad och hjärnhinne-bräck	8	10	3	21	4	1	—	5	26
A 128	Medfödda missbildningar i cirkulationsorganen	4	1	1	6	—	—	—	—	6
A 129	Andra medfödda missbildningar ..	26	8	6	40	1	—	1	2	42
	XVI. Senilitet. Ofullständigt preciserade fall	1 442	261	132	1 835	422	137	99	658	2 493
A 136	Senilitet utan uppgift om sinnessjukdom	2	4	—	6	—	—	—	—	6
A 137	Sjukdoms- och dödsorsaken otillräckligt angiven eller okänd....	1 440	257	132	1 829	422	137	99	658	2 487
	XVII. Skador genom yttre våld och förgiftning	6 962	931	928	8 821	897	168	374	1 439	10 260
AN 138	Fraktur på skallen	44	8	12	64	4	15	1	20	84
AN 139	Fraktur på kotpelaren och bålen	44	8	10	62	7	2	7	16	78
AN 140	Fraktur på extremiteterna	565	113	60	738	88	16	25	129	867
AN 141	Urledvridning utan fraktur	163	30	16	209	24	8	9	41	250
AN 142	Stukning	1 192	186	203	1 581	195	40	132	367	1 948
AN 143	Skada (utan fraktur) på skalp, hjärnhinnor och hjärna	749	109	80	938	54	7	18	79	1 017
AN 144	Skada på bröst-, buk-, bäckenorgan (med eller utan sår, med eller utan brott på bröstben och revben)	96	11	5	112	29	4	8	41	153
AN 145	Övriga sår	709	139	124	972	205	39	70	314	1 286
AN 146	Ytskada, kontusion ej förut nämnd	1 295	110	154	1 559	169	32	71	272	1 831
AN 147	Främmande kropp genom naturlig öppning	9	2	2	13	5	—	1	6	19
AN 148	Bränn- och frätskada	100	28	14	142	31	5	8	44	186
AN 149	Förgiftning	25	10	10	45	4	—	1	5	50
AN 150	Förfrysning (1505)	16	—	29	45	1	—	4	5	50
	Elektricitetsskada (1505)	4	4	—	8	1	—	—	1	9
	Drunkning (1505)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Vaccinationsbesvär (1505)	1 049	168	178	1 395	5	—	4	9	1 404
	Övriga och ospecificerade skador..	902	5	31	938	75	—	15	90	1 028
	Summa	50 567	9 482	7 286	67 335	11 633	3 464	6 515	21 612	88 947

Tab. 4. Sjukdomar vid olika förband inom försvaret år 1961

Anm. Tabellen avser under året nytillkomna (ej från föregående år kvarliggande) sjukdomsfall.

Förband	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	I. Infektionssjukdomar och parasitära sjukdomar								II. Tumörer		III, IV	V. Mentala sjukdomar		VI
	A 1 Respirationsorganens tuberkulos	A 2—5 Tuberkulos i andra organ	A 17 Scharlakansfeber	A 18 Streptokockangina	A 32 Mässling	A 43 Röda hund (086)	A 43 Påssjuka (089)	A 6—43 Övriga	A 44—59 Malign tumör	A 60 Benign tumör	A 61—66 Allergiska sjd. Endokrina syst. sjd. Ämnesoms. sjd. Nutritionsrubbn. Blodbild. org. o. blod. sjd.	A 67 Sinnessjukdom	A 68—69 Övriga	70—78 Nervsystemets sjukdomar
Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.														
Armén	174	15	12	60	59	824	421	412	12	21	315	293	1 114	1 108
I. Militärområdet	24	1	6	10	29	278	205	119	4	7	71	126	154	292
1 Norra skånska infanterireg.	3	—	—	—	1	28	30	6	1	—	11	22	—	22
2 Södra »	—	—	2	—	—	5	40	19	—	—	7	29	31	38
3 Kronobergs regemente	—	—	—	—	17	69	41	2	—	—	—	—	4	34
4 Norra Smålands regemente	—	—	3	—	3	50	23	20	—	—	13	41	1	49
5 Skånska pansarregementet	1	—	—	—	1	28	5	2	—	—	—	—	1	5
6 Wendes artilleriregemente..	2	—	—	10	—	3	9	26	—	—	4	—	27	52
7 Smålands artilleriregemente	14	—	—	—	—	26	9	11	1	2	7	6	41	55
8 Skånska luftvärnsskåren....	1	1	—	—	1	2	7	11	—	2	16	24	21	11
9 Göta ingenjörkår	3	—	—	—	3	29	8	10	1	3	10	1	18	11
10 Skånska trängregementet ..	—	—	1	—	3	38	33	12	1	—	3	3	10	15
II. Militärområdet	14	—	—	—	6	33	40	71	2	—	14	8	74	170
1 Jämtlands fältjägarreg.	—	—	—	—	1	10	18	8	—	—	2	—	7	16
2 Hälsinge regemente	6	—	—	—	4	—	19	47	1	—	3	—	41	72
3 Västernorrlands regemente	—	—	—	—	—	2	1	12	—	—	4	1	12	45
4 Norrlands artilleriregemente	—	—	—	—	—	9	—	2	—	—	—	—	—	19
5 Sundsvalls luftvärnsskår....	8	—	—	—	—	11	2	1	—	—	5	6	14	11
6 Norrlands trängregemente..	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	1	—	7
III. Militärområdet.....	37	1	—	—	5	93	76	51	3	2	61	29	312	200
1 Älvsborgs regemente	6	—	—	—	2	23	10	10	1	—	14	4	51	33
2 Hallands »	—	—	—	—	—	7	10	3	—	—	5	—	18	6
3 Bohusläns »	24	1	—	—	—	—	13	8	1	1	14	8	142	75
4 Livregementets husarer....	2	—	—	—	2	7	7	10	—	—	—	2	4	7
5 Skaraborgs pansarreg.	—	—	—	—	—	3	18	6	—	1	10	—	31	20
6 Göta artilleriregemente	2	—	—	—	—	8	8	4	—	—	7	4	22	26
7 Göta signalkår.....	1	—	—	—	1	16	3	1	—	—	4	10	15	19
8 Göteborgs luftvärnsskår.....	—	—	—	—	—	23	4	1	—	—	1	—	—	7
9 Göta trängregemente.....	2	—	—	—	—	6	3	8	1	—	6	1	29	7
IV. Militärområdet.....	93	11	3	44	12	281	66	74	2	6	124	85	475	242
1 Svea livgarde	50	7	—	—	1	6	6	19	—	2	40	9	210	62
2 Livgrenadjärregementet med Infanteristridsskolan	—	—	—	—	6	33	1	14	—	3	2	4	8	8
3 Södermanlands regemente..	1	—	—	—	—	32	1	5	—	—	2	13	—	9
4 Livgardesskvadronen	1	—	1	—	—	3	2	2	—	—	13	—	38	14

15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
VII	VIII. Respirationsorganens sjukdomar						IX. Digestionsorganens sjukdomar			X	XI	XII, XIII	XIV	XVI	XVII	
A 79—86 Cirkulationsorganens sjukdomar	A 87 Tonsillitis et pharyngitis acuta (472, 473)	A 88 Influenta	A 89 Lobär lunginflammation	A 90 Bronkopneumoni	A 92 Akut bronkit	A 87—97 Övriga	A 99—100 Mag- och duodenalsår	A 102 Appendicit	A 98—107 Övriga	A 108—114 Urogenitalorganens sjukdomar	A 115—120 Havandeskapets, förlossn. o. barnsängstidens sjukdomar	A 121—126 Hudens och underhudens, skelettets o. rörelseorganens sjukd.	A 127—129 Medfödda missbildningar	A 136—137 Senilitet. Ofullständigt preciserade fall	AN 138—150 Skador gm yttre våld och förgiftning	Summa
306	10 352	393	22	281	1 733	14 540	425	247	5 079	413	—	3 494	38	1 442	6 962	50 567
50	2 522	259	12	73	614	2 688	115	60	842	92	—	708	7	268	1 591	11 227
7	459	2	—	9	29	133	12	4	78	10	—	143	2	89	220	1 321 1
2	187	44	2	1	39	601	12	5	146	5	—	155	—	—	178	1 548 2
—	340	58	—	31	403	42	3	4	77	5	—	12	—	—	292	1 434 3
11	286	26	—	17	38	426	27	12	108	19	—	81	—	105	153	1 512 4
1	102	5	4	2	15	191	1	2	24	4	—	13	—	—	55	462 5
4	212	2	—	1	15	325	9	5	80	17	—	45	4	—	235	1 087 6
8	228	9	2	1	18	315	21	7	115	7	—	78	—	4	123	1 108 7
7	176	49	3	—	22	183	14	4	37	6	—	56	—	37	113	804 8
9	110	—	—	6	2	399	15	10	49	14	—	66	1	18	108	904 9
1	422	64	1	5	33	73	1	7	128	5	—	59	—	15	114	1 047 10
28	786	36	3	28	67	2 489	32	31	572	34	—	401	4	256	943	6 142
1	295	9	—	3	5	602	1	7	222	5	—	63	—	130	363	1 768 1
15	142	—	3	4	17	593	21	5	180	13	—	154	3	112	247	1 702 2
7	53	—	—	9	4	507	1	9	79	6	—	81	—	—	114	947 3
—	31	1	—	—	22	348	—	5	14	—	—	3	—	—	31	485 4
2	140	17	—	3	2	211	9	1	29	4	—	57	1	14	86	634 5
3	125	9	—	9	17	228	—	4	48	6	—	43	—	—	102	606 6
79	2 739	8	3	15	119	1 450	125	68	972	70	—	684	7	207	1 278	8 744
18	647	—	—	4	12	335	28	11	231	12	—	117	1	—	189	1 759 1
1	567	2	2	1	11	35	3	7	34	2	—	46	—	57	64	881 2
13	562	—	—	1	43	42	41	21	223	13	—	153	—	—	344	1 743 3
3	49	—	—	1	3	174	2	3	88	5	—	24	—	6	82	481 4
10	203	—	—	6	35	256	9	7	139	6	—	59	2	47	163	1 031 5
6	60	—	—	2	8	189	12	1	37	11	—	62	3	49	102	623 6
5	233	—	—	—	—	59	7	8	91	11	—	57	1	5	120	667 7
2	68	—	1	—	5	317	—	4	53	3	—	71	—	9	120	689 8
21	400	6	—	—	2	43	23	6	76	7	—	95	—	34	94	870 9
113	1 910	82	1	54	590	3 536	121	36	1 244	143	—	820	19	155	1 586	11 928
55	433	14	—	1	36	49	62	2	115	49	—	300	12	—	239	1 779 1
2	321	6	—	4	23	264	—	2	91	10	—	38	—	36	82	958 2
3	167	3	—	10	3	549	3	2	132	6	—	23	1	—	74	1 039 3
9	93	5	—	2	128	147	3	5	103	11	—	80	1	—	140	801 4

Förband	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	I. Infektionssjukdomar och parasitära sjukdomar								II. Tumörer		III, IV	V. Mentala sjukdomar		VI
	A 1 Respirationsorganens tuberkulos	A 2—5 Tuberkulos i andra organ	A 17 Scharlakansfeber	A 18 Streptokockangina	A 32 Mässling	A 43 Röda hund (086)	A 43 Pässjuka (089)	A 6—43 Övriga	A 44—59 Maligna tumör	A 60 Benign tumör	A 61—66 Allergiska sjd. Endokrina syst. sjd. Ämnesoms. sjd. Nutritionsrubbn. Blodbild. org. o. blod. sjd.	A 67 Sinnessjukdom	A 68—69 Övriga	A 70—78 Nervsystemets sjukdomar
5 Göta pansarlivgarde	17	1	—	—	—	4	5	7	—	—	10	—	57	6
6 Svea artilleriregemente med Tygförvaltningsskolan ..	4	2	—	—	—	50	—	2	—	—	4	35	—	10
7 Östgöta luftvärnsreg.	4	—	—	—	—	8	14	5	—	—	9	3	28	6
8 Roslagens »	—	—	1	—	4	56	3	7	—	—	19	—	21	23
9 Svea ingenjörregemente ...	11	1	—	—	—	37	18	7	2	—	17	11	81	20
10 Upplands signalregemente..	3	—	—	44	—	27	—	5	—	1	2	1	25	14
11 Svea trängregemente	—	—	1	—	1	16	4	3	—	—	3	8	2	53
12 Infanteriets kadettskola ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
13 Krigsskolan	1	—	—	—	—	9	8	1	—	—	—	—	3	1
14 Arméns underofficersskola	1	—	—	—	—	—	4	4	—	—	3	1	2	3
15 Ridskolan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
V. Militärområdet	1	2	2	—	4	26	14	39	1	2	19	15	58	72
1 Värmlands regemente.....	—	—	—	—	3	15	3	7	—	—	3	4	—	10
2 Livregementets grenadjärer	—	—	—	—	1	3	7	14	1	2	5	—	28	30
3 Dalregementet	—	—	1	—	—	4	1	5	—	—	1	2	—	14
4 Bergslagens art.-reg.	1	2	1	—	—	1	2	10	—	—	9	9	26	5
5 Art.skjutskolan Villingsberg	—	—	—	—	—	3	1	3	—	—	1	—	4	13
VI. Militärområdet	3	—	—	6	1	12	18	21	—	3	22	6	10	87
1 Norrbottens regemente ..	—	—	—	—	—	1	1	4	—	—	5	—	1	17
2 Västerbottens » ..	—	—	—	—	—	2	—	4	—	—	1	—	—	14
3 Norrlands dragonregemente	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	1	—	1	4
4 Bodens artilleriregemente..	—	—	—	—	—	6	—	1	—	—	6	—	1	11
5 Luleå luftvärnskår	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	2	—	—	7
6 Bodens ingenjörkår	3	—	—	—	1	—	—	6	—	—	2	3	2	9
7 Norrlands signalbataljon ..	—	—	—	5	—	2	14	4	—	—	1	—	—	8
8 Arméns jägarskola	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	3	5	14
9 Norrbottens pansarbataljon	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	3	—	—	3
VII. Militärområdet	2	—	1	—	2	101	2	37	—	1	4	24	31	45
1 Gotlands infanteriregemente	2	—	—	—	—	70	2	28	—	1	4	24	27	35
2 Gotlands artillerikår	—	—	1	—	2	31	—	9	—	—	—	—	4	10
Marinen	36	—	1	—	14	301	37	192	5	2	63	55	256	146
1 Flottans fartyg	1	—	—	—	1	39	6	43	—	—	9	5	36	11
2 Flottan i övrigt.....	3	—	1	—	9	119	11	127	1	1	19	23	132	73
3 Stockholm	—	—	—	—	—	38	4	43	—	—	3	22	—	14
4 Karlskrona	3	—	1	—	9	78	7	69	1	1	16	1	119	55
5 Göteborg	—	—	—	—	—	3	—	15	—	—	—	—	13	4
6 Kustartilleriet	32	—	—	—	2	114	14	18	4	1	35	18	85	54
7 Vaxholm	28	—	—	—	—	23	1	9	3	1	20	8	68	15
8 Karlskrona	4	—	—	—	2	59	6	1	1	—	12	10	13	26

15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
VII	VIII. Respirationsorganens sjukdomar						IX. Digestionsorganens sjukdomar			X	XI	XII, XIII	XIV	XVI	XVII	
A 79—86 Cirkulationsorganens sjukdomar	A 87 Tonsillitis et pharyngitis acuta (472, 473)	A 88 Influenta	A 89 Lobar lunginflammation	A 90 Bronkopneumoni	A 92 Akut bronkit	A 87—97 Övriga	A 99—100 Mag- och duodenalsår	A 102 Appendicit	A 98—107 Övriga	A 108—114 Urogenitalorganens sjukdomar	A 115—120 Havandeskapers, förlossn. o. barnsängstidens sjukdomar	A 121—126 Hudens och underhudens, skelettets o. rörelseorganens sjukd.	A 127—129 Medfödda missbildningar	A 136—137 Senilitet. Ofullständigt preciserade fall	AN 138—150 Skador gm yttre vald och förgiftning	Summa
12	158	5	—	1	27	160	15	3	90	4	—	45	1	53	50	731 5
1	44	22	—	4	13	359	2	3	86	5	—	27	1	7	53	734 6
6	21	—	—	1	2	254	8	—	25	3	—	23	2	25	32	479 7
—	184	—	—	—	22	284	1	1	103	9	—	83	—	—	239	1 053 8
13	172	13	1	5	292	41	16	7	152	26	—	96	—	2	166	1 207 9
2	145	—	—	8	14	252	6	1	35	1	—	4	1	14	31	636 10
4	85	1	—	17	7	618	1	2	87	11	—	16	—	—	295	1 235 11
—	17	13	—	—	9	48	—	3	27	—	—	7	—	—	62	198 12
—	20	—	—	1	—	146	1	1	28	1	—	18	—	—	28	267 13
5	39	—	—	—	—	343	3	4	170	7	—	60	—	18	87	754 14
1	11	—	—	—	14	22	—	—	—	—	—	—	—	—	8	57 15
17	1 091	—	1	47	97	2 390	15	25	673	27	—	517	—	248	874	6 277
5	298	—	—	20	8	758	—	7	119	7	—	96	—	—	141	1 504 1
2	235	—	—	15	78	179	3	7	171	3	—	254	—	—	359	1 447 2
5	429	—	—	6	10	1 040	1	4	303	10	—	107	—	219	286	2 448 3
5	23	—	1	4	1	275	11	5	51	7	—	40	—	29	59	577 4
—	56	—	—	2	—	138	—	2	29	—	—	20	—	—	29	301 5
11	941	5	2	51	87	805	12	21	576	37	—	280	—	276	516	3 809
1	94	—	—	15	5	144	1	3	108	12	—	56	—	44	93	605 1
—	337	—	1	2	21	23	—	2	122	4	—	25	—	90	64	718 2
—	92	—	—	—	1	17	—	1	23	—	—	5	—	35	78	267 3
1	108	—	1	6	9	108	2	5	77	7	—	41	—	8	64	462 4
—	72	5	—	5	27	176	—	4	73	2	—	59	—	6	66	508 5
5	39	—	—	6	3	178	5	3	42	8	—	24	—	54	48	441 6
1	100	—	—	15	12	84	1	—	50	1	—	16	—	26	27	367 7
3	72	—	—	1	7	29	1	1	47	3	—	39	—	—	50	277 8
—	27	—	—	1	2	40	2	2	23	—	—	15	—	13	26	164 9
8	313	3	—	13	159	1 182	5	6	200	10	—	84	1	32	174	2 440
5	250	3	—	10	149	901	5	4	158	6	—	66	—	23	99	1 877 1
3	63	—	—	3	10	281	—	2	42	4	—	18	1	4	75	563 2
55	3 673	135	8	68	194	1 537	55	61	824	91	—	462	19	261	931	9 482
5	560	18	1	4	8	141	6	9	142	11	—	73	7	24	139	1 299 1
21	1 741	15	3	37	60	242	26	25	242	39	—	177	11	157	402	3 717 2
5	427	5	—	2	7	62	5	10	74	7	—	36	2	38	151	955 3
15	1 237	6	1	35	53	65	12	11	149	27	—	131	7	116	220	2 495 4
1	27	4	2	—	—	115	9	4	19	5	—	10	2	3	31	267 5
25	1 042	98	—	27	114	1 088	22	21	357	35	—	184	—	71	332	3 793 6
14	186	—	—	5	20	255	12	3	126	18	—	58	—	44	93	1 010 7
7	395	—	—	10	58	340	9	6	81	11	—	67	—	18	85	1 221 8

Förband		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
		I. Infektionssjukdomar och parasitära sjukdomar								II. Tumörer		III, IV	V. Mentala sjukdomar		VI
		A 1 Respirationsorganens tuberkulos	A 2—5 Tuberkulos i andra organ	A 17 Scharlakansfeber	A 18 Streptokockangina	A 32 Mässling	A 43 Röda hund (086)	A 43 Påssjuka (089)	A 6—43 Övriga	A 44—59 Maligna tumör	A 60 Benign tumör	A 61—66 Allergiska sjd. Endokrina syst. sjd. Årnesoms. sjd. Nutritionsrubb. Blodbild. org. o. blod. sjd.	A 67 Sinnessjukdom	A 68—69 Övriga	A 70—78 Nervsystemets sjukdomar
9	Färösund	—	—	—	—	—	16	6	2	—	—	—	—	4	2
10	Älvsborg	—	—	—	—	—	11	1	2	—	—	3	—	—	3
11	Hemsö	—	—	—	—	—	5	—	4	—	—	—	—	—	8
12	Skolor	—	—	—	—	2	29	6	4	—	—	—	9	3	8
13	Sjökrigsskolan	—	—	—	—	2	—	1	2	—	—	—	—	—	1
14	Marinens skolor Berga ..	—	—	—	—	—	29	5	2	—	—	—	9	3	7
	Flygvapnet.....	29	1	3	88	10	155	101	120	4	2	72	29	105	87
1	F 1. Västmanlands flygfl.	—	—	—	—	1	—	7	2	—	—	5	—	5	4
2	F 2. Roslagens flygkår ..	9	—	—	—	1	7	3	3	1	—	2	1	10	6
3	F 3. Östgöta flygflottilj	1	—	—	—	1	5	—	—	1	—	1	—	4	4
4	F 4. Jämtlands »	—	—	—	56	2	3	6	—	—	—	—	3	—	2
5	F 5. Krigsflygskolan	3	—	—	—	—	32	17	3	1	—	3	7	—	3
6	F 6. Västgöta flygflottilj	—	—	—	—	—	6	5	6	—	—	8	4	—	5
7	F 7. Skaraborgs »	—	—	—	—	1	14	17	—	—	—	—	—	—	2
8	F 8. Svea »	4	—	—	9	1	7	2	4	—	—	4	—	8	3
9	F 9. Göta »	—	—	—	—	—	8	11	49	—	—	2	—	2	14
10	F 10. Skånska »	2	—	1	1	—	7	11	8	—	—	21	1	9	4
11	F 11. Södermanl. »	—	—	—	—	1	21	2	10	—	—	4	1	5	5
12	F 12. Kalmar »	—	—	—	—	—	13	—	3	—	—	—	—	—	2
13	F 13. Bråvalla »	—	—	2	—	—	3	1	3	1	—	9	1	19	5
14	F 14. Hallands »	—	—	—	—	—	4	10	—	—	—	—	—	1	1
15	F 15. Hälsinge »	2	1	—	—	1	9	—	—	—	—	6	—	15	—
16	F 16 och F 20. Upplands flygflottilj med Flygkadettskolan	6	—	—	11	—	10	—	2	—	1	5	4	19	9
17	F 17. Blekinge flygflottilj	2	—	—	—	1	9	6	2	—	1	1	5	4	6
18	F 18. Södertörns »	—	—	—	—	1	—	—	6	—	—	—	—	4	3
19	F 21. Norrbottens flygbask.	—	—	—	6	—	10	6	2	—	—	1	2	—	9
	Övrig personal	9	—	—	48	—	36	60	87	29	20	106	81	239	369
1	Armén.....	5	—	—	5	—	22	22	39	16	15	71	37	144	232
2	I. Milo	—	—	—	—	—	9	7	10	2	1	17	9	13	43
3	II. »	2	—	—	—	—	1	—	2	—	1	11	1	29	40
4	III. »	—	—	—	—	—	3	10	7	5	5	15	12	33	43
5	IV. »	2	—	—	5	—	5	3	7	3	3	14	7	49	63
6	V. »	—	—	—	—	—	—	—	4	2	—	3	3	4	9
7	VI. »	1	—	—	—	—	1	2	4	4	5	9	5	10	21
8	VII. »	—	—	—	—	—	3	—	5	—	—	2	—	6	13
9	Marinen.....	2	—	—	—	—	7	10	19	7	1	16	25	29	42
10	Flottans fartyg	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	1
11	Flottan i övrigt	2	—	—	—	—	—	6	10	7	—	5	17	18	20
12	Kustartilleriet	—	—	—	—	—	5	1	9	—	1	6	4	9	19
13	Skolor.....	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	4	3	1	2
14	Flygvapnet	2	—	—	38	—	7	28	29	6	4	19	19	66	95

15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
VII	VIII. Respirationsorganens sjukdomar						IX. Digestionsorganens sjukdomar			X	XI	XII, XIII	XIV	XVI	XVII	
A 79—86 Cirkulationsorganens sjukdomar	A 87 Tonsillitis et pharyngitis acuta (472, 473)	A 88 Influensa	A 89 Lobär lunginflammation	A 90 Bronkopneumoni	A 92 Akut bronkit	A 87—97 Övriga	A 99—100 Mag- och duodenalsår	A 102 Appendicit	A 98—107 Övriga	A 108—114 Urogenitalorganens sjukdomar	A 115—120 Havandeskapets, förlossn. o. barnsängstidens sjukdomar	A 121—126 Hudens och underhudens, skelettets o. rörelseorganens sjukd.	A 127—129 Medfödda missbildningar	A 136—137 Senilitet. Ofullständigt preciserade fall	AN 138—150 Skador gm yttre våld och förgiftning	Summa
2	53	—	—	—	—	206	—	2	50	2	—	34	—	6	25	410 9
2	247	11	—	12	30	287	1	6	78	3	—	21	—	3	75	796 10
—	161	87	—	—	6	—	—	4	22	1	—	4	—	—	54	356 11
4	330	4	4	—	12	66	1	6	83	6	—	28	1	9	58	673 12
2	72	2	—	—	6	12	—	1	32	—	—	9	1	—	12	155 13
2	258	2	4	—	6	54	1	5	51	6	—	19	—	9	46	518 14
38	2 032	36	6	23	225	1 715	36	43	900	48	—	313	10	132	928	7 286
1	42	—	—	—	—	129	2	1	58	2	—	7	—	2	24	232 1
2	37	—	—	2	1	55	1	—	25	4	—	7	2	10	59	248 2
5	22	—	—	—	—	114	4	2	37	6	—	16	—	—	45	268 3
1	55	—	—	1	7	106	1	2	30	—	—	15	—	—	27	317 4
1	342	16	1	—	11	17	4	7	69	3	—	10	3	23	69	645 5
2	104	1	2	—	—	96	1	3	47	—	—	23	—	—	71	384 6
—	116	—	—	1	2	1	—	1	36	1	—	8	—	—	15	215 7
1	210	—	—	1	8	13	1	6	81	1	—	14	1	11	61	451 8
1	523	1	1	—	—	4	1	1	90	4	—	19	1	—	69	801 9
1	111	—	—	4	172	18	4	4	76	5	—	21	1	5	60	547 10
11	84	7	—	1	1	197	2	1	67	7	—	25	1	27	55	535 11
—	29	—	—	—	—	221	4	2	29	—	—	23	—	—	83	409 12
3	27	3	2	—	2	124	1	4	60	3	—	32	—	2	43	350 13
1	132	2	—	6	—	1	1	—	13	—	—	13	—	—	39	224 14
1	78	—	—	—	6	20	1	—	19	2	—	11	—	3	31	206 15
6	36	—	—	1	2	122	4	4	39	3	—	25	1	23	70	403 16
1	—	4	—	1	—	204	3	3	62	5	—	22	—	—	46	388 17
—	14	—	—	—	—	213	—	1	23	—	—	3	—	6	19	233 18
—	70	2	—	5	13	60	1	1	39	2	—	19	—	20	42	310 19
236	3 516	218	8	50	510	8 796	134	78	3 259	378	37	1 214	7	658	1 439	21 612
144	1 702	88	1	31	350	4 599	81	45	1 758	217	22	663	5	422	897	11 633 1
34	362	71	—	9	69	610	19	9	268	32	8	110	2	67	134	1 915 2
20	161	4	—	6	37	796	8	7	173	16	—	83	—	47	133	1 578 3
21	313	4	1	5	18	671	14	7	302	32	6	152	1	136	157	1 973 4
35	503	2	—	4	188	1 414	24	16	617	82	5	138	1	50	236	3 506 5
5	32	—	—	2	11	331	9	2	79	21	—	44	—	53	28	642 6
26	296	7	—	3	16	564	4	4	287	22	3	111	1	57	140	1 603 7
3	35	—	—	2	11	213	3	—	32	12	—	25	—	12	39	416 8
45	714	109	4	8	52	1 382	22	9	419	48	4	184	1	137	168	3 464 9
1	34	1	—	—	3	19	1	1	12	1	—	9	1	7	11	106 10
24	297	51	3	3	9	292	8	1	99	24	4	66	—	104	31	1 101 11
18	277	56	1	5	34	1 046	10	6	250	15	—	89	—	20	114	1 995 12
2	106	1	—	—	6	25	3	1	58	8	—	20	—	6	12	202 13
47	1 100	16	3	11	108	2 815	31	24	1 082	113	11	367	1	99	374	6 515 14

Tab. 5. Antal avlidna vid försvaret år 1961

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Dödsorsak	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.				Övrig personal				Totalt
	Armén	Marinen	Flygvapnet	Summa	Armén	Marinen	Flygvapnet	Summa	
Svulster (elakartade)	3	—	—	3	8	2	2	12	15
Sockersjuka	—	—	—	—	1	—	—	1	1
Astma	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Sinnessjukdom	—	—	—	—	1	—	—	1	1
Hjärnblödning	1	—	—	1	6	2	—	8	9
Hjärtinfaret, myocarditis	1	—	—	1	6	2	4	12	13
Hjärtfel av annat slag	4	—	—	4	5	2	1	8	12
Artärsjukdom	—	—	—	—	1	1	—	2	2
Lungabscess	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Bronkektasi	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Duodenalsår	—	—	—	—	2	—	—	2	2
Kronisk nefrit	—	—	—	—	1	—	1	2	2
Prostatit	—	—	—	—	1	—	—	1	1
Drunkning	1	—	—	1	—	—	—	—	1
Trafikolycka	9	2	2	13	1	—	—	1	14
Flyghaveri	—	—	12	12	—	—	13	13	25
Olyckshändelse av annan art	3	2	1	6	1	—	—	1	7
Självmod	4	—	1	5	2	—	2	4	9
Summa	26	4	16	46	36	10	25	71	117

Tab. 6. Å garnisonssjukhus vårdade militära patienter år 1961

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Sjukhus	Kvarl. fr. föreg. år	Intagna	Summa vårdade	Utskrivna					Kvarl. d. 31 dec.	Antal underhållsdagar
				Till fortsatt krigstjänst		Till annan sjukvårdsanst.	Avlidna	Summa		
				dagliga	odagliga					
Sollefteå	1	26	27	23	—	3	1	27	—	373

Tab. 7. Läkareundersökningar av den till första flyguthbildning inryckande personalen 1960—1961

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Personal	Godkända i %		Underkända. Kassationsorsaker (Procentuellt i olika grupper)							
			1960				1961			
	1960	1961	Ögon- sjuk- domar	Öron- sjuk- domar	Övr. sjuk- domar eller lyten	Kombi- nerade sjuk- domar	Ögon- sjuk- domar	Öron- sjuk- domar	Övr. sjuk- domar eller lyten	Kombi- nerade sjuk- domar
Flygvapnet										
Aspiranter	82	76	49	6	25	20	45	10	35	10
Fältflygare	82	81	44	21	28	7	48	16	26	10
Samtliga flygförare	82	80	46	15	28	11	47	14	29	10

Tab. 8. Olycksfall i samband med flygning år 1952—1961

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	
Antal flyghaverier med dödsfall..	14	23	15	15	17	19	9	12	15	19	
Antal dödsfall	17	28	18	24	28	21	11	15	20	26	
Antal dödade	Officerare	7	7	6	10	5	6	4	3	2	4
	Underofficerare	—	5	2	1	3	1	1	1	4	9
	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.	10	16	10	13	20	¹ 14	6	11	¹ 14	² 13
Antal svårt skadade	Officerare	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1
	Underofficerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.	2	3	1	—	—	¹ 2	2	3	1	—
Antal lätt skadade	Officerare	1	6	1	2	4	2	3	1	1	—
	Underofficerare	—	2	3	—	3	—	—	2	2	1
	Vpl. samt fast anst. ubef. o. men.	5	5	3	—	4	2	5	6	2	2

¹ Härav en civil befattningshavare.

² Härav en passagerare flygtekniker.